Մտավոր սեփականության
համաշխարհային կազմակերպություն

Աշխարհագրական նշումներ

Ներածություն

Հայերեն թարգմանությունը՝

Գիորգի Թումասյան

«Հայկի նետ» Հայկական ռազմավարական կենտրոն

Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն

World Intellectual Property Organization (WIPO)

Աշխարհագրական նշումներ

Ներածություն

2021 թվականի՝ փոփոխություններով վերահրատարակության հայերեն թարգմանություն

Հայերեն թարգմանությունը՝

Գիորգի Թումասյան

«Հայկի նետ» Հայկական ռազմավարական կենտրոն

2026

Հրատարակության տվյալներ և իրավունքներ

Բնագրի հեղինակ և հրատարակող՝ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն (ՄՍՀԿ), World Intellectual Property Organization (WIPO):

Բնագրի մատենագիտական հղումը՝ World Intellectual Property Organization (2021). Geographical Indications: An Introduction. Geneva: WIPO. WIPO Publication No. 952E/2021. DOI՝ 10.34667/tind.44179: Տպագիր ISBN՝ 978-92-805-3283-8: Առցանց ISBN՝ 978-92-805-3429-0:

© WIPO, 2021: Փոփոխություններով վերահրատարակվել է 2021 թվականին: Առաջին հրատարակությունը՝ 2012 թվականին:

Բնագրի արտոնագիրը՝ Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0), «Հեղինակության նշում 4.0»: Արտոնագրի հղումը՝ creativecommons.org/licenses/by/4.0/: Այս արտոնագիրը չի տարածվում հրատարակության մեջ ներառված՝ ՄՍՀԿ-ին չպատկանող բովանդակության վրա:

Փոփոխություններն այս հրատարակությունում՝ հայերեն թարգմանություն, նոր շարվածք և նավարկում, թարգմանչի առանձին ներածություն, շապիկի ինքնուրույն ձևավորում և պատկերազարդումների փոխարինումներ: Բնագրի երրորդ անձանց լուսանկարները, տարբերանշանները, ապրանքային նշաններն ու փաթեթավորման պատկերները չեն վերարտադրվել: Դրանց տեղեկատվական դերը պահպանված է ինքնուրույն սխեմաներով և բառային նկարագրություններով: Բնագրի պատկերների աղբյուրները նշված են որպես բնագրի տվյալներ:

Անգլերեն բնագիրը պատրաստել է ՄՍՀԿ-ն: Հայերեն թարգմանությունը և ձևավորումը պատրաստել են Գիորգի Թումասյանը և «Հայկի նետ» Հայկական ռազմավարական կենտրոնը: Սա ՄՍՀԿ-ի պաշտոնական թարգմանությունը չէ: ՄՍՀԿ-ն չի

հավանություն տվել այս հրատարակությանը կամ Կենտրոնին և չի երաշխավորում թարգմանության ճշգրտությունը:

Բնագրի տեքստի նկատմամբ կիրառելի CC BY 4.0 արտոնագրով տրամադրված իրավունքները չեն սահմանափակվում այս հրատարակությամբ: Շապիկի ինքնուրույն պատկերազարդումը, Կենտրոնի տարբերանշանը և նոր ձևավորման տարրերը բնագրի մաս չեն:

Ամբողջական անգլերեն աղբյուրը՝ WIPO Publication No. 952E/2021: Բնագիրը բաղկացած է 44 ֆայլային էջից: Տպագիր 3–41 էջերը համապատասխանում են ֆայլային 5–43 էջերին. շապիկը, բովանդակության էջերը և վերջին հրատարակչական էջը տարբերակված են ուղեկցող համադրման գրանցամատյանում: Այս հրատարակությունն ունի իր առանձին էջակալումը:

Բնագրի վերապահումը

Այս հրատարակությունում պարունակվող տեղեկությունները նախատեսված չեն մասնագիտական իրավաբանական խորհրդատվությանը փոխարինելու համար: Դրանց հիմնական նպատակը սահմանափակվում է հիմնարար տեղեկություններ տրամադրելով:

Հրատարակչական նշում, 4 նոյեմբերի 2026 թ.: Թարգմանությունը պահպանում է 2021 թվականի բնագրի իրավական և ինստիտուցիոնալ համատեքստը՝ ներառյալ պայմանագրերի, գրանցումների, ժամկետների և կայքերի վերաբերյալ տվյալները: Դրանք չեն ներկայացվում որպես 2026 թվականի գործող իրավունքի նկարագրություն:

Թարգմանչի ներածություն

Այս համառոտ ուղեցույցի հայերեն թարգմանությունը Գիորգի Թումասյանը պատրաստել է «Հայկի նետ» Հայկական ռազմավարական կենտրոնի կրթական առաքելության շրջանակում: Դրա նպատակը արտադրանքի աշխարհագրական ծագման, որակի և համբավի կապը հասկանալի դարձնելն է ընթերցողների, արտադրողների և հանրային քաղաքականությամբ զբաղվողների համար: Այն ներածական ուղեցույց է, որի ինստիտուցիոնալ հեղինակը ՄՍՀԿ-ն է:

Հայկական արտադրանքի մասին խոսելիս հաճախ առաջնային են դառնում ճանաչելիությունն ու արտաքին շուկաները: Այս գրքույկը ուշադրությունը հրավիրում է դրանց հիմքում ընկած գործնական հարցերին. ինչո՞վ է արտադրանքը կապված իր վայրին, ո՞վ է սահմանում ընդհանուր որակի պահանջները, ինչպե՞ս են արտադրողները համագործակցում, և ո՞վ է ստուգում այդ պահանջների պահպանումը: Ծագման մասին խոստումը վստահելի է այնքանով, որքանով այն հիմնված է հստակ հատկորոշումների, հետևողական աշխատանքի և համատեղ պատասխանատվության վրա:

Աշխարհագրական նշումը նույնը չէ, ինչ «Արտադրված է Հայաստանում» ընդհանուր մակնշումը: Այն վերաբերում է որոշակի վայրի և այդ վայրի հետ կապված որակին, առանձնահատկությանը կամ համբավին: Նշման պահպանումն ինքնին չի ապահովում ավելի բարձր գին, արտահանում կամ առևտրային հաջողություն: Կայուն արդյունքի համար անհրաժեշտ են նաև արտադրողների համագործակցություն, որակի հսկողություն և շուկայի պահանջների ըմբռնում: ՄՍՀԿ-ի այս ուղեցույցը որևէ հայկական արտադրանք չի հավաստագրում:

Կենտրոնի համար նյութի արժեքը նաև գաղափարները գործնական աշխատանքի վերածելուն առնչվող հարցադրումներում է. ընդհանուր

անվանումը պահպանելուց առաջ անհրաժեշտ է համաձայնեցնել չափանիշները, պատասխանատվությունն ու ծախսերի բաշխումը: Թարգմանչի այս դիտարկումները վերաբերում են հայ ընթերցողի հնարավոր հարցերին և բնագրի հեղինակային դիրքորոշման մաս չեն:

Տեքստը թարգմանվել է 2021 թվականի փոփոխություններով վերահրատարակությունից: Օրինակները և իրավական պայմանները պահպանված են այդ ժամանակաշրջանի ձևակերպումներով: Գործնական իրավական որոշման համար անհրաժեշտ է առանձին ստուգել համապատասխան իրավազորության գործող կանոնները և ստանալ մասնագիտական խորհրդատվություն:

Բովանդակություն

Հրատարակության տվյալներ և իրավունքներ 3

Բնագրի վերապահումը 4

Թարգմանչի ներածություն 5

Առաջաբան 10

Ներածություն 11

Հիմնական հասկացություններ 14

Ի՞նչ է աշխարհագրական նշումը 14

Աշխարհագրական նշումները կարո՞ղ են օգտագործվել միայն գյուղատնտեսական արտադրանքի համար 17

Ի՞նչ տարբերություն կա աշխարհագրական նշման և ապրանքային նշանի միջև 22

Ի՞նչ տարբերություն կա աշխարհագրական նշման և ծագման տեղանվան միջև 23

Ի՞նչ օգուտներ է տալիս աշխարհագրական նշման ստեղծումը 25

Աշխարհագրական նշումները՝ որպես տարբերակման գործիք մարքեթինգային ռազմավարություններում. ծագման պարզ նշումներից մինչև բրենդներ 25

Աշխարհագրական նշումները՝ որպես գյուղական զարգացման գործոն 28

Աշխարհագրական նշումները՝ որպես ավանդական գիտելիքների և ավանդական մշակութային արտահայտությունների պահպանման միջոց 31

Աշխարհագրական նշման համակարգի ձևավորումը 36

Ի՞նչ է այն ներառում: 36

Ի՞նչ ծախսեր են պահանջվում: 37

Որքա՞ն ժամանակ է պահանջվում: 38

Աշխարհագրական նշումների պահպանությունը՝ աշխարհագրական նշման համակարգի ձևավորման քայլ 39

Ինչո՞ւ պահպանել աշխարհագրական նշումը: 39

Ի՞նչ է թույլ տալիս պահպանվող աշխարհագրական նշումը: Ի՞նչ չի թույլ տալիս: 42

Միջազգային իրավական շրջանակը 43

Ինչպե՞ս է ձեռք բերվում աշխարհագրական նշման պահպանությունը: 46

Որքա՞ն ժամանակ է պահանջվում աշխարհագրական նշումը գրանցմամբ պահպանելու համար: 54

Ի՞նչ հնարավոր խոչընդոտներ կան աշխարհագրական նշման պահպանության համար: 54

Աշխարհագրական նշումների պահպանությունն արտասահմանում 57

Ինչո՞ւ պահպանել աշխարհագրական նշումն արտասահմանում 57

Ինչպե՞ս են աշխարհագրական նշումները պահպանվում արտասահմանում 57

Երկկողմ համաձայնագրեր 58

Darjeeling բառի և պատկերանշանի պահպանության ձևերն աշխարհի տարբեր երկրներում 58

Անմիջական պահպանություն 60

Լիսաբոնի համաձայնագիր 61

Մադրիդյան համակարգ 63

Հետևյալ աշխարհագրական նշումները Մադրիդյան համակարգում պահպանվում են որպես կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշաններ 65

Եզրակացություն 66

Լրացուցիչ ընթերցանություն 68

ՄՍՀԿ փաստաթղթեր և հրատարակություններ 69

Բնագրի հրատարակչական տվյալները 71

Առաջաբան

Այս հրատարակությունը ծանոթացնում է աշխարհագրական նշումներին՝ բացատրելով դրանց հիմնական հատկանիշները, օգտագործումը և պահպանությունը՝ որպես մտավոր սեփականության իրավունքի օբյեկտի: Այն նախատեսված է ոչ մասնագետ ընթերցողների համար և ելակետ է նրանց համար, ովքեր ցանկանում են ավելի լավ ծանոթանալ թեմային:

Թեև հրատարակությունը հիմնականում անդրադառնում է աշխարհագրական նշումների պահպանությանը՝ որպես մտավոր սեփականության իրավունքի օբյեկտների, այն ներկայացնում է նաև դրանց տնտեսական ու սոցիալական կողմերը և պատասխանում քաղաքականություն մշակողների, արտադրողների ու այլ շահագրգիռ կողմերի առավել հաճախ տրվող հարցերին, երբ նրանք ցանկանում են սկսել որևէ արտադրանքի համար աշխարհագրական նշման համակարգի մշակումը:

Հրատարակությունը պատրաստել է Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության (ՄՍՀԿ, World Intellectual Property Organization, WIPO) Արդյունաբերական նմուշների և աշխարհագրական նշումների իրավունքի բաժինը՝ Մարիա Պաուլա Ռիզոյի (María Paola Rizo), Նատալի Ֆրիգանի (Nathalie Frigant) և Վիոլետա Գետուի (Violeta Ghetu) կազմով, Մարկուս Հյոփերգերի (Marcus Höpperger) ղեկավարությամբ: Հեղինակներն իրենց անկեղծ շնորհակալությունն են հայտնում ՄՍՀԿ Ավանդական գիտելիքների ստորաբաժանման աշխատակից Դաֆնի Զոգրաֆոսին (Daphne Zografos), Մատեյս Գյոզեին (Matthijs Geuze) և Վալենտինա Խիմենես-Բուրգերին (Valentina Jiménez-Burger)՝ արժեքավոր դիտողությունների համար:

Ներածություն

1994 թվականին Մտավոր սեփականության իրավունքների՝ առևտրին առնչվող հայեցակետերի մասին համաձայնագրի (TRIPS համաձայնագիր) ընդունումից ի վեր, որը ներառում է աշխարհագրական նշումներին վերաբերող բաժին, մտավոր սեփականության (ՄՍ) այս ձևն ամբողջ աշխարհում ավելի ու ավելի մեծ ուշադրության է արժանանում քաղաքականություն մշակողների, առևտրային բանակցություններ վարողների, ինչպես նաև արտադրողների (հիմնականում՝ գյուղատնտեսական արտադրանքի), իրավաբանների ու տնտեսագետների կողմից: Անկասկած, հենց TRIPS համաձայնագրի՝ աշխարհագրական նշումներին վերաբերող բաժնի շնորհիվ է, որ այս հարցն այժմ հետաքրքրում է ավելի ու ավելի շատ պետությունների՝ դուրս գալով այն երկրների համեմատաբար նեղ շրջանակից, որոնք ավանդաբար ակտիվ քաղաքականություն են վարել աշխարհագրական նշումների ոլորտում:

Աշխարհագրական նշումներն ավանդաբար դիտարկվել են որպես մտավոր սեփականություն: Արդյունաբերական սեփականության պահպանության մասին 1883 թվականի Փարիզյան կոնվենցիայի (Փարիզյան կոնվենցիա) 1-ին հոդվածի 2-րդ կետում «ծագման նշումները» և «ծագման տեղանունները» հիշատակվում են որպես արդյունաբերական սեփականության օբյեկտներ: Նույն հոդվածի 3-րդ կետը հստակեցնում է, որ «արդյունաբերական սեփականություն» եզրույթը չի սահմանափակվում բուն «արդյունաբերությամբ և առևտրով», այլ տարածվում է նաև գյուղատնտեսության, արդյունահանող ճյուղերի և արտադրված կամ բնական բոլոր արտադրանքների վրա, ինչպիսիք են «գինիները, հացահատիկը, ծխախոտի տերևը, մրգերը, անասունները, հանքանյութերը, հանքային ջրերը, գարեջուրը, ծաղիկներն ու ալյուրը»:

Փարիզյան կոնվենցիայի վաղ տարբերակներում ծագման նշումների ու ծագման տեղանունների ներառումը և գյուղատնտեսական մի

շարք արտադրանքների հատուկ հիշատակումը հստակ վկայում են, որ 19-րդ դարի դիվանագետները, որոնք միջազգային կոնվենցիայի շուրջ բանակցում էին հիմնականում միջազգային ցուցահանդեսներում ներկայացված գյուտերը պահպանելու նպատակով, ուշադրությունից չէին վրիպեցրել մտավոր ակտիվի այս՝ թերևս ամենահին ձևը: Հայտնի հնագույն բրենդները երբեմն կապված են որոշակի աշխարհագրական ծագում ունեցող արտադրանքների հետ և հայտնի են եղել դեռևս մ.թ.ա. 5-րդ դարից: Այդպիսի օրինակ է հունական Քիոս կղզու գինին, որը դասական Հունաստանում հիշատակվում էր որպես թանկարժեք շքեղության ապրանք:

Փարիզյան կոնվենցիայի կնքումից հետո բազմաթիվ ջանքեր են գործադրվել ծագման նշումներին ու ծագման տեղանուններին տրամադրվող բազմակողմ պահպանության մակարդակը բարձրացնելու ուղղությամբ: Դրանք, ի թիվս այլ արդյունքների, հանգեցրել են Ապրանքների ծագման կեղծ կամ մոլորեցնող նշումները կանխելու մասին 1891 թվականի Մադրիդյան համաձայնագրի և Ծագման տեղանունների պահպանության ու դրանց միջազգային գրանցման մասին 1958 թվականի Լիսաբոնի համաձայնագրի (Լիսաբոնի համաձայնագիր) ընդունմանը, ինչպես նաև TRIPS համաձայնագրում աշխարհագրական նշումներին նվիրված հատուկ բաժնի ներառմանը:

Աշխարհագրական նշումների վերաբերյալ տարբեր բազմակողմ համաձայնագրերից, ինչպես նաև աշխարհագրական նշումներին վերաբերող գլուխներ պարունակող երկկողմ համաձայնագրերի անընդհատ աճող թվից բխող իրավական հետևանքներին, իրավունքներին ու պարտավորություններին անդրադարձող գրականությունն առատ է: Այս հրատարակությունն աշխարհագրական նշումների ներածական ուղեցույց է թեմային նոր ծանոթացող ընթերցողների համար: Այն ամփոփ ներկայացնում է հիմնական սահմանումները, աշխարհագրական նշումների պահպանության քաղաքականության հիմնական նկատառումները և

ծանոթացնում մտավոր սեփականության իրավունքին առնչվող կարևոր հարցերին:

Աշխարհագրական նշումների իրավական պահպանության նախընտրելի ձևի շուրջ երկարատև ու թեժ քննարկումների պայմաններում կարևոր է տեսադաշտից չկորցնել դրանց արժեքը՝ որպես ոչ նյութական ակտիվների: Աշխարհագրական նշումները տարբերակիչ նշաններ են, որոնք օգտագործվում են մրցակցող ապրանքները միմյանցից տարբերելու համար: Դրանք հավաքական սեփականություն են և ի սկզբանե սերտորեն կապված են ծագման հետ՝ հենց այն աշխարհագրական ծագման, որին հղում են անում: Աշխարհագրական ծագման հիշատակումը, առավել հաճախ՝ գյուղատնտեսական արտադրանքի դեպքում, զուգակցված ստացման ու վերամշակման ավանդական եղանակների հետ, հետաքրքիր մարքեթինգային հնարավորություններ է բացում արտադրանքի բրենդավորման համար: Սակայն աշխարհագրական ծագման վրա հիմնված բրենդների օգտագործումն առաջացնում է նաև մի շարք դժվարություններ: Դրանց հավաքական բնույթի պատճառով աշխարհագրական նշում կրող արտադրանքի արտադրությամբ ու շուկայահանմամբ զբաղվողները պետք է համատեղ գործողություններ իրականացնեն արտադրության եղանակների, որակի չափորոշիչների ու հսկողության, ինչպես նաև արտադրանքի բաշխման և մարքեթինգի հարցերում:

Աշխարհագրական նշումների ոլորտի հաջողված օրինակները ցույց են տալիս, որ պատշաճ կառավարման դեպքում դրանք ոչ նյութական ակտիվներ են՝ արտադրանքը տարբերակելու, հավելյալ արժեք ձևավորելու, ինչպես նաև այն հիմնական արտադրանքի հետ կապված ոլորտներում հարակից ազդեցություններ առաջացնելու հետաքրքիր ներուժով, որով աշխարհագրական նշումը հայտնի է:

Հիմնական հասկացություններ

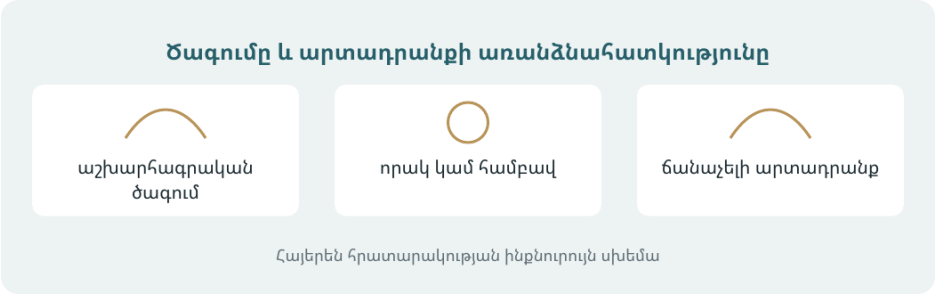
Ի՞նչ է աշխարհագրական նշումը

Աշխարհագրական նշումների հիմքում ընկած հասկացությունը պարզ է և ծանոթ ցանկացած գնորդի, որը սովորական կապույտ պանրի փոխարեն ընտրում է Ռոքֆոր (Roquefort), իսկ սև թեյի փոխարեն՝ Դարջիլինգ (Darjeeling): Cognac, Scotch, Porto, Havana, Tequila և Darjeeling անվանումները հայտնի օրինակներ են, որոնք ամբողջ աշխարհում զուգորդվում են որոշակի բնույթի ու որակի արտադրանքների հետ: Դրանք հայտնի են իրենց աշխարհագրական ծագմամբ և այդ ծագման հետ կապված հատկանիշներով:

Աշխարհագրական նշումը նշան է, որն օգտագործվում է որոշակի աշխարհագրական ծագում ունեցող այն արտադրանքների համար, որոնց որակը կամ համբավը պայմանավորված է այդ ծագմամբ:

TRIPS համաձայնագրի 22.1 հոդվածն աշխարհագրական նշումները սահմանում է որպես

> «...նշումներ, որոնք ապրանքը նույնականացնում են որպես [Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության] անդամի տարածքից կամ այդ տարածքի որևէ տարածաշրջանից կամ տեղանքից ծագող, երբ ապրանքի որոշակի որակը, համբավը կամ այլ բնորոշ հատկանիշը հիմնականում վերագրելի է դրա աշխարհագրական ծագմանը»:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն սխեմա

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ © The Power of Forever Photography:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ Getty Images / © Rawpixel:

Առավել հաճախ աշխարհագրական նշումը կազմված է ապրանքի ծագման վայրի անվանումից, ինչպես, օրինակ, Jamaica Blue Mountain-ը կամ Darjeeling-ը: Սակայն աշխարհագրական նշում կարող են լինել նաև ոչ աշխարհագրական անվանումները, օրինակ՝ Vinho Verde, Cava կամ Argan Oil, ինչպես նաև որևէ վայրի հետ սովորաբար կապվող խորհրդանիշները: Ըստ էության, նշանի՝ որպես աշխարհագրական նշում գործելու հարցը որոշվում է ազգային օրենսդրությամբ և սպառողների ընկալմամբ:

Բացի այդ, աշխարհագրական նշում լինելու համար նշանը պետք է արտադրանքը նույնականացնի որպես տվյալ վայրից ծագող: Արտադրանքի որակը կամ համբավը նույնպես պետք է հիմնականում պայմանավորված լինեն ծագման վայրով: Քանի որ որակական հատկանիշները կախված են արտադրության աշխարհագրական վայրից, արտադրանքի և դրա ծագման վայրի միջև կապ է գոյություն ունենում:

Ռոքֆոր (Roquefort)

Արտադրանք և տարածաշրջան

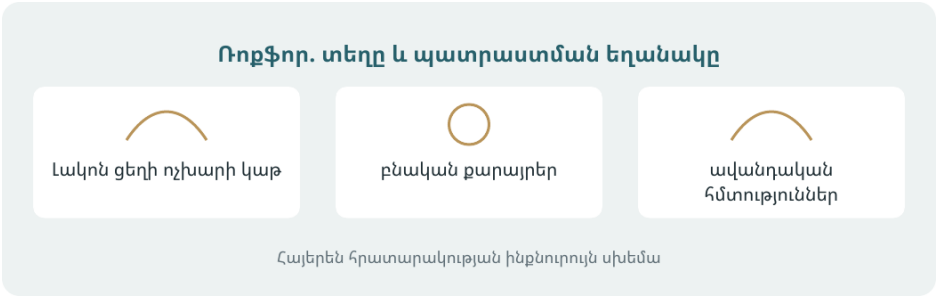
Roquefort անվանումը նույնականացնում է բնորոշ կապույտ պանիր, որն արտադրվում է Ֆրանսիայի հարավարևմտյան շրջանում՝ Ռոքֆոր-սյուր-Սուլզոն (Roquefort-sur-Soulzon) համայնքի շրջակայքում:

Պանիրն ունի հարթ ու խիտ կառուցվածք, հավասարաչափ կապույտ երակներ, խիստ տարբերակիչ բույր, բորբոսի թույլ հոտ և նուրբ, արտահայտիչ համ: Այն պատրաստվում է Լակոն (Lacaune) ցեղի ոչխարների հում, չյուղազրկված կաթից: Մամլումից առաջ հում պանրի զանգվածի մեջ ներմուծվում են Penicillium roqueforti բորբոսասնկի սպորներ: Այնուհետև պանիրն առնվազն 14 օր հասունացվում է տարածաշրջանի կրաքարային ժայռերի ստորոտում գտնվող բնական քարանձավներում: Բնական քարանձավներից դուրս հասունացումը շարունակվում է՝ պատրաստման օրվանից հաշված առնվազն 90 օր:

Արտադրանքի և տարածաշրջանի կապը

Ավանդական եղանակով կերակրվող տեղական ցեղերի ոչխարներից ստացվող կաթի հատկությունները, պանրի հասունացման քարանձավների առանձնահատկությունները և պանրագործության յուրաքանչյուր փուլում կիրառվող ավանդական հմտությունները Ռոքֆորին հաղորդում են իր եզակի հատկանիշներն ու համը:

Աղբյուրներ՝ www.inao.gouv.fr. Confédération générale des producteurs de lait de brebis et des industriels de Roquefort՝ www.roquefort.fr:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն սխեմա

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

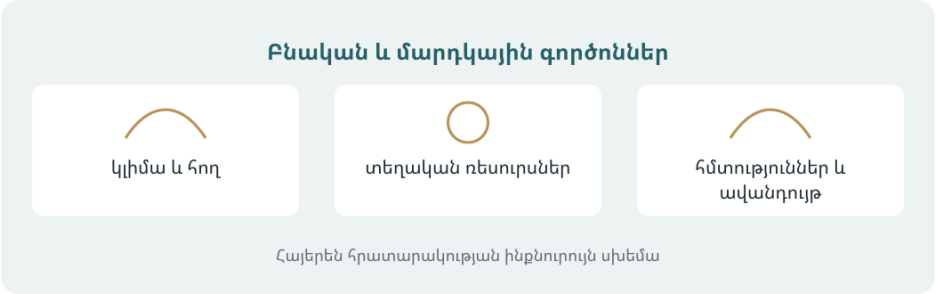
Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ Getty Images / © Frans Rombout:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ Getty Images / © jeangill:

Աշխարհագրական նշումները կարո՞ղ են օգտագործվել միայն գյուղատնտեսական արտադրանքի համար

Գյուղատնտեսական արտադրանքը սովորաբար օժտված է արտադրության վայրից բխող որակական հատկանիշներով, որոնց վրա ազդում են տեղական որոշակի աշխարհագրական գործոններ, օրինակ՝ կլիման ու հողը: Ուստի զարմանալի չէ, որ աշխարհում աշխարհագրական նշումների մեծ մասը կիրառվում է գյուղատնտեսական արտադրանքի, սննդամթերքի, գինիների և սպիրտային խմիչքների նկատմամբ:

Այդուհանդերձ, աշխարհագրական նշումների կիրառությունը չի սահմանափակվում գյուղատնտեսական արտադրանքով: Աշխարհագրական նշումը կարող է ընդգծել նաև արտադրանքի այնպիսի որակական հատկանիշներ, որոնք պայմանավորված են ծագման վայրին բնորոշ մարդկային գործոններով, օրինակ՝ արտադրական առանձնահատուկ հմտություններով ու ավանդույթներով: Այդպիսին են, օրինակ, արհեստագործական արտադրանքները, որոնք հիմնականում պատրաստվում են ձեռքով՝ տեղական բնական պաշարների օգտագործմամբ, և սովորաբար տեղական համայնքների ավանդույթների մաս են կազմում:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ Getty Images / © Tolga TEZCAN:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ © CIGC:

Շվեյցարական ժամացույցներ

Ժամացույցի վրա զետեղված SWISS անվանումը (կամ դրա առավել տարածված՝ Swiss Made ձևը) նշանակում է, որ ժամացույցն արտադրվել է Շվեյցարիայում՝ շվեյցարական ժամագործության ավանդույթի, հմտությունների ու որակի չափորոշիչների համաձայն· այդ ժամագործությունը մեծ համբավ է վայելում ամբողջ աշխարհում: Բայց ի՞նչ չափորոշիչներ են կապված ժամացույցների Swiss Made աշխարհագրական նշման հետ:

Ժամացույցների համար SWISS անվանման օգտագործումը կարգավորող՝ Դաշնային խորհրդի 1971 թվականի դեկտեմբերի 23-ի որոշումը ոլորտի խնդրանքով մասամբ վերանայվել է 2016 թվականի հունիսի 17-ին[1]՝ աշխարհագրական նշման պահպանությունն ուժեղացնելու նպատակով: Շվեյցարական ժամագործության ֆեդերացիայի համաձայն՝ նպատակը «սպառողի գոհունակությունն ապահովելն է· շվեյցարական արտադրության ժամացույց գնելիս նա ակնկալում է, որ այն կհամապատասխանի շվեյցարական ժամագործական ավանդույթի որակին ու համբավին և, հետևաբար, կարտադրվի Շվեյցարիայում ու կներառի շվեյցարական ծագման մեծ հավելյալ արժեք»:

Այդ որոշման համաձայն՝ ժամացույցի վրա Switzerland կամ Swiss աշխարհագրական նշումը կարող է օգտագործվել, եթե՝

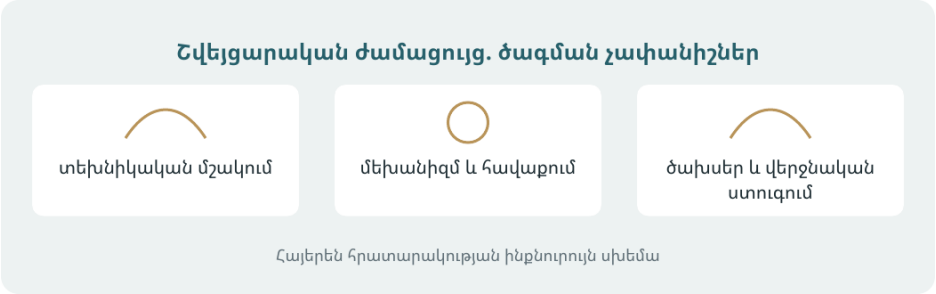
- դրա տեխնիկական մշակումը կատարվում է Շվեյցարիայում,
- դրա մեխանիզմը (ժամացույցի շարժիչը) շվեյցարական է,
- մեխանիզմը պատյանի մեջ է տեղադրվում Շվեյցարիայում,
- արտադրողը վերջնական ստուգումն իրականացնում է Շվեյցարիայում, և
- արտադրական ծախսերի առնվազն 60 տոկոսը ձևավորվում է Շվեյցարիայում:

Մեխանիզմը համարվում է շվեյցարական, եթե՝

- այն հավաքվել է Շվեյցարիայում,
- տեխնիկական մշակումը կատարվում է Շվեյցարիայում,
- արտադրողն այն ստուգել է Շվեյցարիայում,
- արտադրական ծախսերի առնվազն 60 տոկոսը ձևավորվում է Շվեյցարիայում, և
- շվեյցարական արտադրության բաղադրիչները կազմում են ընդհանուր արժեքի առնվազն 50 տոկոսը՝ առանց հավաքման արժեքը հաշվի առնելու:

1. Ուժի մեջ է 2017 թվականի հունվարի 1-ից:

Աղբյուր՝ ժամացույցների համար «Switzerland» կամ «Swiss» անվանման օգտագործումը կարգավորող՝ 1971 թվականի դեկտեմբերի 23-ի վերանայված որոշում: Տե՛ս նաև Շվեյցարական ժամագործության ֆեդերացիայի կայքը՝ www.fhs.ch:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ © Richemont:

Չուլուկանաս (Chulucanas). խեցեղեն

Պերուի Պիուրա դեպարտամենտի Մորրոպոն նահանգում գտնվող Չուլուկանասի շրջանում արտադրվում է եզակի տեսակի խեցեղեն, որը պաշտոնապես մակնշվում է Chulucanas ծագման տեղանունով: Չուլուկանասի խեցեղենը պատրաստվում է դարեր շարունակ և եզակի է օգտագործվող տեղաբնիկ բնական պաշարների, օրինակ՝ տեղական կավի առանձնահատուկ հատկությունների և կիրառվող հնագույն, նախնիներից ժառանգված եղանակների շնորհիվ:

Չուլուկանասի խեցեղենի հիմնական բնական բաղադրիչներն են կավը, ավազը, մանգոյի տերևներն ու կլիման: Խեցեղենի պատրաստման համար կավը հանվում է որոշակի հանքավայրերից, որտեղ հիմնականում առկա են դեղին կավը (arcilla amarilla) և սև կավը (arcilla negra): Կավի այս առանձնահատուկ տեսակներն ունեն մանր մասնիկներ, որոնք բնորոշում են ոչ միայն դրանց պլաստիկությունը, այլև դրանց օրգանական պարունակությունը՝ երկաթի օքսիդի ու օրգանական մնացորդների առումով: Կավի տեսակից է կախված նաև խեցեղենի փայլը՝ ողորկումից հետո:

Չուլուկանասի արհեստավորները կիրառում են նախնիներից փոխանցված առանձնահատուկ եղանակներ, որոնք գալիս են Վիկուս (Vicús) և Տալյան (Tallán) հին մշակույթներից: Պատրաստ լինելուց առաջ յուրաքանչյուր խեցեղեն իր անցնում է տասներկու

փուլ: Արհեստավորները հում կավը ձևավորում են ձեռքերով ու ոտքերով, այնուհետև ավելի հստակ ձև ստանալու համար օգտագործում փայտե թիակներ ու քարեր: Ավելացվում են առաջին գույները, որոնք ստացվում են բնական աղբյուրներից, օրինակ՝ տերևներից և հողի գունանյութերից: Ապա իրերը տեղադրվում են վառարանում և ժամեր շարունակ պահվում այրվող մանգոյի տերևների ծխի մեջ, ինչը Չուլուկանասի խեցեղենին հաղորդում է բնորոշ սև գույնը: Ավարտական փուլում խեցեղենը ձեռքով փայլեցնում են սև քարով՝ հաղորդելով վառ փայլ:

2006 թվականին Asociación de Ceramistas Vicús, Asociación Civil de Ceramistas Tierra Encantada և CITE Cerámica de Chulucanas կազմակերպությունները հայտ ներկայացրին Chulucana ծագման տեղանվան համար, որը գրանցվեց 2008 թվականին:

Աղբյուր՝ Մրցակցության պաշտպանության և մտավոր սեփականության պահպանության ազգային ինստիտուտի (INDECOPI) կայքում հրապարակված՝ 2006 թվականի հուլիսի 26-ի թիվ 011517–2006/OSD որոշում՝ www.indecopi.gob.pe:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ Mario Rubio / © CITE Cerámica:

Ի՞նչ տարբերություն կա աշխարհագրական նշման և ապրանքային նշանի միջև

Աշխարհագրական նշումներն ու ապրանքային նշանները տարբերակիչ նշաններ են, որոնք օգտագործվում են շուկայում ապրանքները կամ ծառայությունները միմյանցից տարբերելու համար: Երկուսն էլ տեղեկություններ են հաղորդում ապրանքի կամ ծառայության ծագման մասին և սպառողներին հնարավորություն են տալիս ապրանքի կամ ծառայության հետ կապելու որոշակի որակ:

Ապրանքային նշանները սպառողներին տեղեկացնում են ապրանքի կամ ծառայության աղբյուրի մասին: Դրանք ապրանքը կամ ծառայությունը նույնականացնում են որպես որոշակի ընկերությունից ծագող: Ապրանքային նշաններն օգնում են սպառողներին ապրանքի կամ ծառայության հետ կապել որոշակի որակ կամ համբավ՝ այն արտադրելու կամ առաջարկելու համար պատասխանատու ընկերության մասին տեղեկությունների հիման վրա:

Աշխարհագրական նշումներն ապրանքը նույնականացնում են որպես որոշակի վայրից ծագող: Ելնելով ծագման վայրից՝ սպառողները կարող են ապրանքի հետ կապել որոշակի որակ, հատկանիշ կամ համբավ:

Ապրանքային նշանը հաճախ կազմված է հորինված կամ կամայականորեն ընտրված նշանից, որը կարող է օգտագործել դրա իրավատերը կամ դրա համար լիազորված մեկ այլ անձ: Ապրանքային նշանը կարող է զիջվել կամ լիցենզիայով օգտագործման տրամադրվել ցանկացած անձի՝ աշխարհի ցանկացած վայրում, քանի որ այն կապված է որոշակի ընկերության, այլ ոչ թե որոշակի վայրի հետ:

Ի տարբերություն դրա՝ աշխարհագրական նշում արտահայտող նշանը սովորաբար համապատասխանում է ապրանքի ծագման վայրի անվանը կամ այն անվանը, որով ապրանքը հայտնի է այդ վայրում: Աշխարհագրական նշում կարող են օգտագործել բոլոր այն անձինք, որոնք ծագման տարածքում արտադրում են տվյալ

ապրանքը՝ սահմանված չափորոշիչներին համապատասխան: Սակայն ծագման վայրի հետ ունեցած կապի պատճառով աշխարհագրական նշումը չի կարող զիջվել կամ լիցենզիայով օգտագործման տրամադրվել այդ վայրից դուրս գտնվող կամ լիազորված արտադրողների խմբին չպատկանող անձի:

Ի՞նչ տարբերություն կա աշխարհագրական նշման և ծագման տեղանվան միջև

Ծագման տեղանուններն աշխարհագրական նշումների հատուկ տեսակ են: Եզրույթը կիրառվում է Փարիզյան կոնվենցիայում և սահմանված է Լիսաբոնի համաձայնագրով:

Լիսաբոնի համաձայնագրի 2-րդ հոդվածը ծագման տեղանունները սահմանում է որպես

> «(1)… երկրի, տարածաշրջանի կամ տեղանքի աշխարհագրական անվանում, որը ծառայում է այնտեղից ծագող այն արտադրանքը նշելու համար, որի որակը կամ հատկանիշները բացառապես կամ հիմնականում պայմանավորված են աշխարհագրական միջավայրով՝ ներառյալ բնական ու մարդկային գործոնները»:

Այս սահմանումից բխում է, որ ծագման տեղանունները կազմված են արտադրանքի ծագման վայրի անվանումից: Այդուհանդերձ, հետաքրքիր է նշել, որ մի շարք ավանդական նշումներ, որոնք տեղանուններ չեն, սակայն արտադրանքը կապում են որոշակի վայրի հետ, Լիսաբոնի համաձայնագրով պահպանվում են որպես ծագման տեղանուններ (օրինակ՝ Reblochon պանիրը և Vinho Verde-ն՝ կանաչ գինին):

Երբեմն պնդում են, որ որոշակի համբավ ունեցող, բայց ծագման վայրով պայմանավորված այլ որակական հատկանիշ չունեցող արտադրանքները Լիսաբոնի համաձայնագրի իմաստով չեն դիտարկվում որպես ծագման տեղանուններով պահպանվող

արտադրանքներ: Սակայն այս մեկնաբանությունը համընդհանուր ընդունելություն չի վայելում:

Այնուամենայնիվ, թե՛ ծագման տեղանունները, թե՛ աշխարհագրական նշումները պահանջում են որակական կապ տվյալ արտադրանքի և դրա ծագման վայրի միջև: Երկուսն էլ սպառողներին տեղեկացնում են արտադրանքի աշխարհագրական ծագման և ծագման վայրի հետ կապված որակի կամ հատկանիշի մասին: Երկու եզրույթների հիմնական տարբերությունն այն է, որ ծագման տեղանվան դեպքում ծագման վայրի հետ կապը պետք է ավելի ամուր լինի: Որպես ծագման տեղանուն պահպանվող արտադրանքի որակը կամ հատկանիշները պետք է բացառապես կամ հիմնականում բխեն դրա աշխարհագրական ծագումից: Ընդհանուր առմամբ, սա նշանակում է, որ հումքը պետք է ստացվի ծագման վայրում, և արտադրանքի վերամշակումը նույնպես պետք է տեղի ունենա այնտեղ: Աշխարհագրական նշումների դեպքում բավարար է աշխարհագրական ծագմամբ պայմանավորված մեկ չափանիշ՝ լինի դա արտադրանքի որակը, որևէ այլ հատկանիշ, թե միայն դրա համբավը: Բացի այդ, աշխարհագրական նշում կրող արտադրանքի հումքի արտադրությունն ու արտադրանքի պատրաստումը կամ վերամշակումը պարտադիր չէ, որ ամբողջությամբ տեղի ունենան սահմանված աշխարհագրական տարածքում:

«Ծագման տեղանուն» եզրույթը հաճախ կիրառվում է այն օրենքներում, որոնք աշխարհագրական նշումների համար սահմանում են հատուկ իրավունք և պահպանության համակարգ՝ այսպես կոչված հատուկ՝ sui generis պահպանության համակարգերում (տե՛ս աշխարհագրական նշումների պահպանություն ստանալու մասին բաժինը): Աշխարհագրական նշումն ավելի ընդհանուր հասկացություն է, որը չի որոշում պահպանության որևէ հատուկ եղանակ:

Ի՞նչ օգուտներ է տալիս աշխարհագրական նշման ստեղծումը

Վերջին տարիներին աշխարհագրական նշումների նկատմամբ հետաքրքրությունը մեծապես աճել է: Այս ուշադրությունը զգալի չափով պայմանավորվել է Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության (ԱՀԿ, WTO) անդամների՝ TRIPS համաձայնագրով սահմանված՝ աշխարհագրական նշումները պահպանելու պարտավորությամբ: Բայց դրանից բացի՝ ինչո՞վ է պայմանավորված դրանց գրավչությունը: Կարճ պատասխանն այն է, որ դրանք դիտարկվում են որպես մարքեթինգային ռազմավարությունների և հանրային քաղաքականության օգտակար գործիքներ, որոնց նկատմամբ հետաքրքրությունն աճել է վերջին երկու-երեք տասնամյակներում:

Աշխարհագրական նշումները՝ որպես տարբերակման գործիք մարքեթինգային ռազմավարություններում. ծագման պարզ նշումներից մինչև բրենդներ

Սպառողներն ավելի ու ավելի մեծ ուշադրություն են դարձնում արտադրանքի աշխարհագրական ծագմանը և կարևորում իրենց գնած արտադրանքների որոշակի հատկանիշները: Որոշ դեպքերում «ծագման վայրը» սպառողներին հուշում է, որ արտադրանքը կունենա որոշակի որակ կամ հատկանիշ, որը նրանք կարող են արժևորել: Հաճախ սպառողները պատրաստ են ավելի շատ վճարել նման արտադրանքների համար: Սա նպաստել է ծագման վայրի հետ կապված որոշակի հատկանիշներ ունեցող արտադրանքների հատուկ շուկաների զարգացմանը:

Բրենդի ճանաչելիությունը մարքեթինգի էական կողմերից է: Աշխարհագրական նշումները տեղեկություններ են հաղորդում արտադրանքի՝ ծագմամբ պայմանավորված հատկանիշների մասին: Հետևաբար, դրանք շուկայում գործում են որպես արտադրանքների տարբերակման միջոց՝ սպառողներին հնարավորություն տալով տարբերել աշխարհագրական ծագմամբ պայմանավորված հատկանիշներ ունեցող արտադրանքները դրանցից զուրկ արտադրանքներից: Այսպիսով, աշխարհագրական նշումները կարող են առանցքային տարր լինել այն արտադրանքների բրենդների ձևավորման գործում, որոնց որակը կապված է ծագման հետ:

Café de Colombia. «ռեսուրսային անեծքի» հաղթահարում՝ աշխարհագրական ծագման վրա հիմնված բրենդավորմամբ

Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ առաջնային հումքային ապրանքներից կախված տնտեսությունները հակված են բախվելու սերտորեն փոխկապակցված երկու խնդրի՝ գների տատանումներին և միջազգային գների երկարաժամկետ նվազմանը:

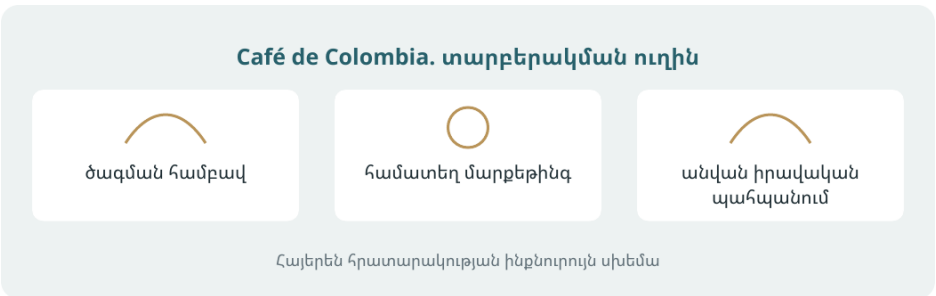
Կոլումբիական սուրճը բացառություն չէ: 1950-ականների վերջին կոլումբիական սուրճի գինը մեկ ֆունտի դիմաց 0.85 ԱՄՆ դոլարից կտրուկ նվազեց մինչև 0.45 դոլար: Սա Կոլումբիայի սուրճ արտադրողների ֆեդերացիային (FNC) մղեց տարբերակման նոր ռազմավարության, որի նպատակն էր հանրության շրջանում բարձրացնել սուրճի կոլումբիական ծագման մասին իրազեկությունը: FNC-ն սկսեց կոլումբիական սուրճին մարդկային դեմք հաղորդելուց՝ ստեղծելով Խուան Վալդեսի (Juan Valdez) կերպարը, որը ներկայացնում էր կոլումբիացի սուրճագործի տիպական կերպարը: 1980-ականներին FNC-ն գրանցեց JUAN VALDEZ պատկերանշանը և սկսեց դրա օգտագործման լիցենզիաներ տրամադրել սուրճ բովող ընկերություններին՝ բացառապես կոլումբիական սուրճ պարունակող, սեփական բրենդով արտադրանքների վրա կիրառելու համար: Բացի այդ, Կոլումբիայի Հանրապետությունը սուրճի առնչությամբ Colombian բառը գրանցեց որպես հավաստագրային նշան

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում և Կանադայում: Դրան հաջորդեցին ինտենսիվ գովազդային արշավներ:

2005 թվականին Café de Colombia-ն Կոլումբիայում ճանաչվեց որպես ծագման տեղանուն: 2007 թվականին այն դարձավ Եվրոպական միությունում (ԵՄ) գրանցված առաջին ոչ եվրոպական պահպանվող աշխարհագրական նշումը (PGI): Աշխարհագրական ծագման վրա հիմնված FNC-ի տարբերակման ռազմավարությունը չավարտվեց Խուան Վալդեսի կերպարով ու Café de Colombia ծագման տեղանունով: 2011 թվականի դրությամբ ճանաչվել էին Կոլումբիայի որոշակի շրջանների սուրճի ևս չորս ծագման տեղանուններ՝ Café de Nariño, Café del Cauca, Café de Huila և Café de Santander:

FNC-ի տարբերակման ռազմավարությունը տվել է իր արդյունքը: Ավելի քան 50 տարվա մարքեթինգային ջանքերից հետո կասկած չկա, որ Café de Colombia-ն համաշխարհային համբավ է վայելում և դարձել է Կոլումբիայի ամենաարժեքավոր բրենդներից մեկը:

Աղբյուրներ՝ Reina, Mauricio et al., Juan Valdez, The Strategy Behind the Brand, Bogota, 2008: “Making the Origin Count: Two Coffees,” WIPO Magazine, 2007: Տե՛ս նաև https://federaciondecafeteros.org և www.cafedecolombia.com:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ © David Bonilla Abreo:

Աշխարհագրական նշումները՝ որպես գյուղական զարգացման գործոն

Մի շարք հետազոտություններ ցույց են տալիս, որ համապատասխան պայմաններում աշխարհագրական նշումները կարող են նպաստել գյուղական տարածքների զարգացմանը: Աշխարհագրական նշումն օգտագործելու իրավունքը սովորաբար պատկանում է տվյալ տարածաշրջանի արտադրողներին, ուստի աշխարհագրական նշման ձևավորած հավելյալ արժեքը բաժին է հասնում այդ բոլոր արտադրողներին:

Քանի որ աշխարհագրական նշում կրող արտադրանքները սովորաբար վաճառվում են բրենդով պայմանավորված ավելի բարձր գնով, դրանք նպաստում են տեղական զբաղվածության ստեղծմանը, ինչն ի վերջո կարող է օգնել կանխելու գյուղական բնակչության արտահոսքը: Բացի այդ, աշխարհագրական նշում կրող արտադրանքները հաճախ ունեն կարևոր հարակից ազդեցություններ, օրինակ՝ զբոսաշրջության և գաստրոնոմիայի ոլորտներում:

Աշխարհագրական նշումները կարող են արժեք բերել տարածաշրջանին ոչ միայն աշխատատեղերի ու ավելի բարձր եկամուտների տեսքով, այլև ամբողջ տարածաշրջանը հանրայնացնելու միջոցով: Այս առումով աշխարհագրական նշումները կարող են նպաստել «տարածաշրջանային բրենդի» ձևավորմանը:

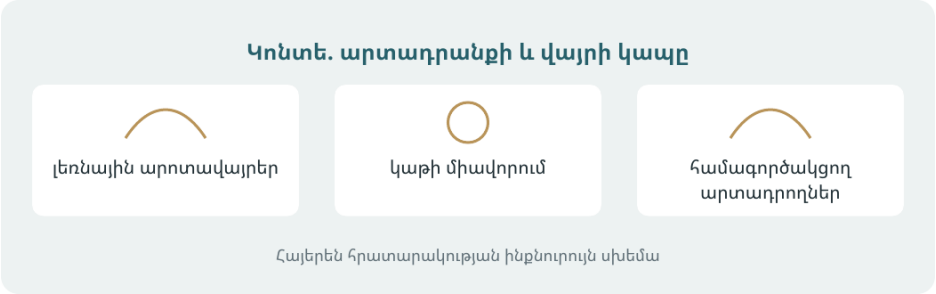
Այդուհանդերձ, անհրաժեշտ է զգուշացում անել: Միայն արտադրանքի համար աշխարհագրական նշման մշակման փաստը չի երաշխավորում ինքնաբերաբար հաջողություն կամ տարածաշրջանի զարգացում: Որպեսզի աշխարհագրական նշումները նպաստեն զարգացմանը, որոշակի պայմաններ պետք է առկա լինեն թե՛ տարածաշրջանում, թե՛ տվյալ աշխարհագրական նշման համակարգի կառուցվածքում:

Կոնտե (Comté) պանիր. Յուրայի լեռների ոսկին

Յուրայի լեռներում՝ Ֆրանսիայի արևելքում, Ալպերից հյուսիս գտնվող միջին բարձրության լեռնաշղթայում, ձմեռները խիստ են ու երկարատև: Լեռները հարմար չեն հացահատիկ աճեցնելու համար, սակայն բազմազան բուսականությունն ու ընդարձակ մարգագետինները կատարյալ պայմաններ են ստեղծում բարձրորակ կովի կաթ ստանալու համար:

Շատ դարեր շարունակ տարածաշրջանի գյուղացիները կաթը վերածել են պինդ պանրի, որը հասունացվում է խոշոր գլուխների տեսքով և պատմականորեն եղել է նրանց հիմնական սնունդը ձմռանը: Քանի որ պանրի մեկ գլուխ պատրաստելու համար շատ կաթ է անհրաժեշտ՝ 450 լիտր, գյուղացիները ստիպված են միավորել իրենց կաթը, ինչի շնորհիվ ձևավորվել է համատեղ աշխատանքի երկարամյա ավանդույթ:

1958 թվականին ֆրանսիական դատարանը Comté-ն ճանաչեց որպես ծագման տեղանուն: Արտադրանքի տեխնիկական հատկորոշումները սահմանում են Կոնտե պանրի արտադրության անհրաժեշտ պայմանները: Օրինակ՝ կաթը պետք է ստացվի բացառապես Մոնբելիարդ (Montbéliarde) և ֆրանսիական Սիմենտալ (French Simmental) ցեղերի կովերից, արոտավայրի մեկ հեկտարի հաշվով թույլատրվում է առավելագույնը մեկ կով, իսկ կաթը պետք է հավաքվի 25 կմ շառավղով տարածքում: Այս չափանիշները նպաստում են ավելի շատ աշխատատեղերի ստեղծմանը, քան կտային գյուղատնտեսության ավելի ինտենսիվ եղանակները:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ © CIGC:

Բացի այդ, տեխնիկական հատկորոշումները սահմանափակում են կովերին տրվող խտացրած կերերի քանակը՝ նախապատվություն տալով տեղական անասնակերի վրա հիմնված կերակրմանը: Սահմանափակվում է նաև պարարտացման ծավալը՝ հողի բնական կենսաբազմազանությունն ու բնական բուսականությունը պահպանելու նպատակով: Սա իր հերթին դրական ազդեցություն ունի կենսաբազմազանության վրա:

Կոնտեն այսօր ճանաչված պանիր է ֆրանսիական շուկայում: Տեխնիկական հատկորոշումներում ամրագրված խիստ, բայց հավասարակշռված պայմանները պատշաճ կերպով պահպանում են արտադրական շղթայի բոլոր մասնակիցների շահերը: Սա նաև ելակետ է դարձել Comté ծագման տեղանվան շուրջ նոր զբոսաշրջային գրավչության ձևավորման համար՝ Կոնտեի երթուղու ստեղծմամբ: Հետազոտությունները ցույց են տալիս, որ ծագման տեղանվան սոցիալ-տնտեսական ազդեցությունը տարածաշրջանի վրա դրական է եղել աշխատատեղերի ստեղծման, եկամուտների մակարդակի, գյուղական բնակչության արտահոսքի սահմանափակման և շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության առումներով:

Աղբյուրներ՝ Bowen, Sarah, “Re-Locating Embeddedness, A Critical Analysis of the Comté Supply Chain,” North Carolina State University, 2007: Colinet et al., “Case Study: Comté Cheese in France,” INRA, University of Toulouse, France, 2006: Տե՛ս նաև Comité Interprofessionnel du Gruyère de Comté-ի կայքը՝ www.comte.com:

Աշխարհագրական նշումները՝ որպես ավանդական գիտելիքների և ավանդական մշակութային արտահայտությունների պահպանման միջոց

Աշխարհագրական նշումով նույնականացվող արտադրանքները հաճախ ավանդական գործընթացների ու գիտելիքների արդյունք են, որոնք որոշակի տարածաշրջանի համայնքը փոխանցում է սերնդեսերունդ:

Նմանապես, աշխարհագրական նշումով նույնականացվող որոշ արտադրանքներ կարող են մարմնավորել տվյալ տարածաշրջանում ձևավորված ավանդական գեղարվեստական ժառանգության բնորոշ տարրեր, որոնք հայտնի են որպես ավանդական մշակութային արտահայտություններ: Սա հատկապես վերաբերում է նյութական արտադրանքներին, օրինակ՝ արհեստագործական իրերին, որոնք պատրաստվում են բնական պաշարների օգտագործմամբ և ունեն իրենց աշխարհագրական ծագմամբ պայմանավորված որակական հատկանիշներ: Բացի այդ, որոշ ավանդական մշակութային արտահայտություններ, օրինակ՝ բնիկ ժողովուրդների ու ավանդական անվանումները, նշաններն ու խորհրդանիշները, նույնպես կարող են պահպանվել որպես աշխարհագրական նշումներ, թեև ուղղակի աշխարհագրական իմաստ չունեն:

Աշխարհագրական նշումները համատեղելի են ավանդական գիտելիքների և ավանդական մշակութային արտահայտությունների բնույթի հետ, քանի որ ապահովում են պահպանություն, որի տևողությունը կարող է անսահմանափակ լինել, քանի դեռ պահպանվում է արտադրանքի ու վայրի որակական կապը, և նշումը չի վերածվել համընդհանուր օգտագործման անվանման: Դրանք գործում են որպես կոլեկտիվ իրավունք, չեն նախատեսում լիցենզիայով օգտագործման տրամադրելու կամ զիջելու իրավունք, իսկ աշխարհագրական նշման պահպանության հիմքում ընկած արտադրանք–որակ–վայր կապը թույլ չի տալիս նշումը փոխանցել

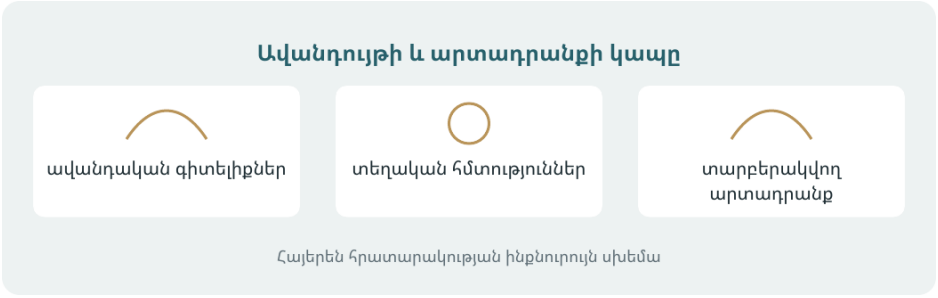
սահմանազատված տարածաշրջանից դուրս գտնվող արտադրողների:

Թեև աշխարհագրական նշումներն ուղղակիորեն չեն պահպանում ավանդական գիտելիքների կամ ավանդական մշակութային արտահայտությունների հետ սովորաբար կապված նյութը, որը մտավոր սեփականության սովորական համակարգերի ներքո մնում է հանրության սեփականության տիրույթում (public domain) և կարող է անբարեխղճորեն յուրացվել երրորդ անձանց կողմից, դրանք կարող են մի քանի եղանակով անուղղակիորեն նպաստել դրա պահպանությանը:

Նախ՝ աշխարհագրական նշումների պահպանությունը ճանաչում է ավանդական գիտելիքների և ավանդական մշակութային արտահայտությունների մշակութային նշանակությունը և կարող է օգնել դրանք պահպանել ապագա սերունդների համար: Օրինակ՝ արտադրանքի համար աշխարհագրական նշման համակարգ մշակելիս արտադրության չափորոշիչներում, որոնք հայտնի են նաև որպես «գործելակարգ» կամ «օգտագործման կանոններ», կարելի է ներառել ավանդական գործընթացի կամ ավանդական գիտելիքի նկարագրություն:

Բացի այդ, աշխարհագրական նշման համակարգի շնորհիվ ձևավորվող հավելյալ արժեքը նվազեցնում է արտադրողների՝ ավանդական գործընթացները հնարավոր է՝ ավելի էժան եղանակներով փոխարինելու գայթակղությունը: Օրինակ՝ Հնդկաստանում մեքենայական ջուլհակահաստոցներով արտադրվող էժան սարիները վաճառվում են որպես մեծ համբավ ունեցող Բանարասի (Banarasi) ձեռագործ սարիներ՝ թե՛ Վարանասի շրջանում (որտեղ արտադրվում են իսկական Banarsi սարիները), թե՛ դրանից դուրս: Մեքենայական նմանակումներն արժեն իսկական ձեռագործ Banarsi սարիների գնի ընդամենը մեկ տասներորդը՝ դրանով խիստ մրցակցություն ստեղծելով տեղական արհեստավորների համար: Արդյունքում ձեռագործ սարիների արտադրությունը կարող է դառնալ անկենսունակ, իսկ այդ եղանակի հիմքում ընկած հմտություններն ու գիտելիքները՝ կորչել:

Աշխարհագրական նշումները կարող են ավանդական գիտելիքներն ու ավանդական մշակութային արտահայտությունները պահպանել մոլորեցնող և խաբուսիկ առևտրային գործելակերպից: Դրանք կարող են նաև օգուտ բերել բնիկ համայնքներին՝ դյուրացնելով ավանդական գիտելիքների ու ավանդական մշակութային արտահայտությունների առևտրային օգտագործումը և խրախուսելով ավանդական գիտելիքների վրա հիմնված տնտեսական զարգացումը: Աշխարհագրական նշումները բնիկ համայնքներին հնարավորություն են տալիս տարբերակել իրենց արտադրանքը և օգուտ ստանալ դրա առևտրայնացումից՝ այդպիսով բարելավելով իրենց տնտեսական վիճակը:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ © Aubard consulting:

Թաիլանդական մետաքս

Թաիլանդի հյուսիսարևելքում գտնվող Կորատի սարահարթում արտադրվող թաիլանդական մետաքսը նրբագեղության, վայելչության ու հարյուրամյակների ավանդույթի հոմանիշ է:

Թաիլանդական մետաքսը ստացվում է թթենու տերևներով սնվող շերամների թքագեղձերի արտադրանքից: Շերամի բոժոժները տեղադրվում են եռացող ջրով կաթսայի մեջ, որտեղ բոժոժի մետաքսաթելը բաժանվում է ներսի թրթուրից: Ի տարբերություն հարթ, ատլասե կամ ծալքավոր այլ մետաքսների՝ թաիլանդական մետաքսն առանձնանում է անհավասար, անկանոն և թեթևակի

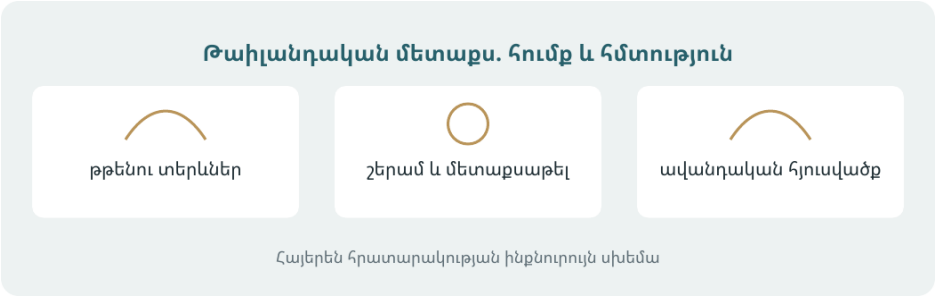
հանգուցավոր թելերով կոպիտ հյուսվածքով, թեև ընդհանուր առմամբ փափուկ է, իսկ գույնը տատանվում է բաց ոսկեգույնից մինչև բաց կանաչ: Քանի որ թաիլանդական մետաքսի մանվածքը դեղին է, այն ներկելուց առաջ պետք է սպիտակեցնել: Եվ վերջապես, թաիլանդական մետաքսի համբավի համար կարևոր է ձեռքով հյուսելու ավանդական գործընթացը:

Գոյություն ունի թաիլանդական մետաքսի ոչ թե մեկ, այլ մի քանի տեսակ: Դրանցից յուրաքանչյուրը կապված է Թաիլանդի որոշակի տարածաշրջանի հետ և արտացոլում է շերամապահության, ինչպես նաև նյութը հյուսելու ու ներկելու առանձնահատուկ գիտելիքներ: Յուրաքանչյուր տարածաշրջանի մետաքսը հյուսվում է այդ շրջանին բնորոշ ձևերով, նախշերով ու գույներով: Որպես աշխարհագրական նշումներ պահպանվող թաիլանդական մետաքսների տեսակների օրինակներ են Լամփհունի դիպակը (Lamphun Brocade), Չոննաբոտ Մուդմին (Chonnabot Mudmee) և Փրաեվա Կալասինը (Praewa Kalasin):

Լամփհունի դիպակ թաիլանդական մետաքսն արտադրվում է հյուսիսային Լամփհուն շրջանում: Այն հյուսվում է ցածրաքանդակ նախշերով, որոնք ստացվում են հենքաթելերն ընտրողաբար բարձրացնող ու իջեցնող հարմարանքի միջոցով: Ոլորված մետաքսաթելերն օգտագործվում են որպես հենք և միջնաթել, իսկ նախշը ստեղծելու համար ներմուծվում են լրացուցիչ մետաքսաթելեր: Նախշն ավարտելու համար գործընթացը պետք է կրկնվի՝ հերթով բարձրացնելով հենքաթելերի յուրաքանչյուր բաժանիչը՝ առաջինից մինչև վերջինը: Այնուհետև քայլերը կրկնվում են հակառակ հերթականությամբ՝ վերջին բաժանիչից մինչև առաջինը: Այս գործընթացի յուրահատկությունն ու նախշերի մանրակրկիտ մշակվածությունը հմտությունների և եղանակների երկար ավանդույթի արդյունք են, որոնք ժառանգվել ու կիրառվել են ավելի քան 100 տարի: Լամփհունի դիպակ թաիլանդական մետաքսը Թաիլանդի թագավորական ընտանիքն ու արքունիքը մշտապես օգտագործել են իրենց կարևոր արարողությունների մեծ մասում: Թաիլանդում այն հայտնի է որպես մետաքսի թագուհի:

Չոննաբոտ Մուդմի թաիլանդական մետաքսը պատրաստվում է Թաիլանդի հյուսիսարևելքում: Դրա համբավը պայմանավորված է մինչև գործվածքը հյուսելը թելերի կապաներկման գործընթացով և բարդ նախշերով: Այն ունի կենդանակերպ ու երկրաչափական նախշեր, որոնք ստացվում են միջնաթելի մեջ գույների ավանդական օգտագործմամբ:

Աղբյուր՝ Լամփհունի դիպակ թաիլանդական մետաքսի աշխարհագրական նշման գրանցում. հայտ թիվ 50100032, գրանցում թիվ Sor Chor 501000200:

Հայերեն հրատարակության ինքնուրույն պատկերազարդում՝ բնագրի լուսանկարի փոխարեն:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ © TAMMACHAT Natural Textiles:

Աշխարհագրական նշման համակարգի ձևավորումը

Ի՞նչ է այն ներառում:[2]

Աշխարհագրական նշման ճանաչումը՝ լինի գրանցման, դատարանի կամ վարչական մարմնի որոշման, թե այլ եղանակով, ինքնին բավարար չէ նախորդ բաժնում ներկայացված հնարավոր օգուտներն իրացնելու համար: Աշխարհագրական նշման պահպանությունը, անշուշտ, կարևոր է, ինչպես կբացատրվի ստորև, սակայն դրա հաջողության միակ պայմանը չէ:

Որպեսզի աշխարհագրական նշումն իսկապես ձևավորի արտադրանքի բրենդային արժեքը կամ դրական ազդեցություն ունենա գյուղական զարգացման, ավանդական գիտելիքների, ավանդական մշակութային արտահայտությունների կամ կենսաբազմազանության պահպանման վրա, անհրաժեշտ է ձևավորել աշխարհագրական նշման ամբողջական համակարգ: Դա աշխարհագրական նշման գործողության հիմքում ընկած կանոնների ու մեխանիզմների ամբողջությունն է: Նման համակարգի ձևավորումը ներառում է մի շարք կարևոր քայլեր, այդ թվում՝

- արտադրանքի բնութագրերի բացահայտում և ներքին կամ արտաքին շուկաներում դրա ներուժի գնահատում,
- արտադրողների և ներգրավված մյուս տնտեսավարողների խմբի համախմբվածության ամրապնդում. հենց նրանք են դառնալու աշխարհագրական նշման համակարգի հենասյուները,
- չափորոշիչների սահմանում, որոնք երբեմն կոչվում են գործելակարգ կամ օգտագործման կանոններ: Գործելակարգը կամ օգտագործման կանոնները սովորաբար, ի թիվս այլ հարցերի, սահմանազատում են արտադրանքի արտադրության աշխարհագրական շրջանը և նկարագրում արտադրության ու

վերամշակման եղանակները: Դրանք կարող են նաև նկարագրել տարածաշրջանում առկա բնական և (կամ) մարդկային գործոնները, որոնք նպաստում են արտադրանքի բնութագրերի ձևավորմանը,

- այնպիսի մեխանիզմի մշակում, որը թույլ կտա նշումն օգտագործելու իրավունքն արդյունավետ կերպով տրամադրել սահմանված տարածքում և համաձայնեցված չափորոշիչների համաձայն արտադրանք թողարկող յուրաքանչյուր արտադրողի ու համապատասխան այլ տնտեսավարողի,
- հետագծելիության, ստուգման ու հսկողության համակարգերի ստեղծում՝ որակի շարունակական պահպանությունն ու գործելակարգին կամ օգտագործման կանոններին համապատասխանությունն ապահովելու համար,
- շուկայավարման ռազմավարությունների մշակում,
- աշխարհագրական նշման իրավական պահպանության ձեռքբերում և իրավունքների պաշտպանության ռազմավարության մշակում:

2. Այս թեման մանրամասն քննարկվում է մի շարք հրատարակություններում: Տե՛ս, օրինակ, մատենագրությունում նշված՝ Միջազգային առևտրի կենտրոնի (ITC), Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) և ՄԱԿ-ի Արդյունաբերական զարգացման կազմակերպության (UNIDO) հրատարակությունները:

Ի՞նչ ծախսեր են պահանջվում:

Ակնհայտ է, որ աշխարհագրական նշման համակարգի ձևավորումը ծախսեր է պահանջում: Դժվար կլիներ քանակապես գնահատել վերոնշյալ քայլերից յուրաքանչյուրի հետ կապված ծախսերը, և դա դուրս է այս հրատարակության նպատակի շրջանակից:

Ավելին, այդ քայլերը մեկանգամյա, միմյանցից անջատ գործողություններ չեն: Աշխարհագրական նշման պահպանությունը ենթադրում է ոչ միայն գրանցմամբ կամ այլ համապատասխան

եղանակով իրավունքի ձեռքբերում, այլև այդ իրավունքի պաշտպանություն: Ստուգումն ու հսկողությունը պետք է իրականացվեն կանոնավոր կերպով՝ աշխարհագրական նշման գոյության ամբողջ ընթացքում, այլ ոչ թե մեկ անգամ: Աշխարհագրական նշման առաջխաղացումը շարունակական գործընթաց է: Այսպիսով՝ աշխարհագրական նշման համակարգը պետք է կառավարվի իր գոյության ամբողջ ընթացքում:

Որքա՞ն ժամանակ է պահանջվում:

Աշխարհագրական նշման ամբողջական համակարգի ստեղծումը կարող է մի քանի տարի տևել, քանի որ այն ներառում է բազմաթիվ դերակատարների և պահանջում է հաշվի առնել տարբեր շահեր ու հանրային քաղաքականության նկատառումներ:

Աշխարհագրական նշման ամբողջական համակարգի ձևավորման փաստացի տևողությունը, ի թիվս այլ հանգամանքների, կարող է կախված լինել հետևյալ գործոններից՝

- արտադրողների և համապատասխան այլ տնտեսավարողների խմբի համախմբվածության ու կազմակերպվածության աստիճանից,
- հակասող շահերի քանակից ու հակասությունների սրությունից, ինչպես նաև դրանց կարգավորման եղանակից,
- աշխարհագրական նշման իրավական պահպանության խոչընդոտների քանակից ու լրջությունից՝ երկրի ներսում կամ արտաքին շուկաներում, և
- ինստիտուցիոնալ աջակցության առկայությունից:

Աշխարհագրական նշումների պահպանությունը՝ աշխարհագրական նշման համակարգի ձևավորման քայլ

Ինչո՞ւ պահպանել աշխարհագրական նշումը:

Աշխարհագրական նշումները պարզապես անվանում կամ խորհրդանիշ չեն: Դրանք արտացոլում են տարբեր մեծության աշխարհագրական տարածքների հետ սերտորեն կապված համբավը և այդ պատճառով ունեն նաև զգացմունքային բաղադրիչ: Աշխարհագրական նշման համբավը կոլեկտիվ ոչ նյութական ակտիվ է: Եթե այն իրավական պահպանություն չունի, նշումը կարող է օգտագործվել անսահմանափակ կերպով, իսկ դրա արժեքը՝ նվազել ու, ի վերջո, կորսվել:

Աշխարհագրական նշումներն օգտագործելու իրավունք չունեցող անձանց կողմից դրանց օգտագործումը վնասում է օրինական արտադրողներին ու սպառողներին: Այն մոլորեցնում է սպառողներին՝ նրանց մեջ համոզմունք ստեղծելով, թե ձեռք են բերում որոշակի որակ ու հատկանիշներ ունեցող իսկական արտադրանք, մինչդեռ իրականում ստանում են նմանակ: Արտադրողները վնաս են կրում, քանի որ կորցնում են արժեքավոր գործարքներ, և խաթարվում է նրանց արտադրանքի արդեն ձևավորված համբավը: Արտադրողներին կարող են նույնիսկ արգելել անձամբ օգտագործել այդ նշումը, օրինակ՝ եթե որևէ ընկերություն այն գրանցի որպես անհատական ապրանքային նշան:

Աշխարհագրական նշման պահպանությունն այն օգտագործելու իրավունք ունեցողներին հնարավորություն է տալիս միջոցներ

ձեռնարկել այն անձանց դեմ, որոնք առանց թույլտվության օգտագործում են նշումը և անհատույց օգտվում դրա համբավից («ուրիշների ջանքերի հաշվին օգտվողներ»): Աշխարհագրական նշման պահպանությունը նաև երրորդ անձի կողմից այն որպես ապրանքային նշան գրանցելը կանխելու և համընդհանուր օգտագործման (ջեներիկ) անվանման վերածվելու վտանգը սահմանափակելու միջոց է:

Ուրիշների ջանքերի հաշվին օգտվելը զսպելը

Աշխարհագրական նշման համբավը տվյալ տարածաշրջանի արտադրողների ջանքերի արդյունքն է: Այն արտադրողները, որոնք չեն գործում աշխարհագրական նշման տեխնիկական հատկորոշումների համաձայն, որոնք երբեմն սահմանափակող են, կամ չեն գտնվում սահմանված արտադրական տարածքում, կարող են գայթակղվել օգտագործելու աշխարհագրական նշումը՝ դրա համբավից անհատույց օգտվելու համար: Հաճախ նման օգտագործումը վերաբերում է ավելի ցածր որակի արտադրանքին:

Մի շարք պատճառներով կարևոր է, որ աշխարհագրական նշումն օգտագործելու իրավունք ունեցողները կանխեն դրա չթույլատրված օգտագործումը: Դա անհրաժեշտ է ոչ միայն գործարքները չկորցնելու, այլև երկարաժամկետ հեռանկարում ապահովելու համար, որ աշխարհագրական նշումն օգտագործվի միայն այն արտադրանքի համար, որն ունի այն որակը կամ հատկանիշները, որոնցով պայմանավորված է դրա համբավը: Ավելի ցածր կամ այլ որակի արտադրանքի համար աշխարհագրական նշման օգտագործումը, ամենայն հավանականությամբ, արատավորում է դրա համբավը:

Երրորդ անձի կողմից աշխարհագրական նշումը որպես ապրանքային նշան գրանցելը կանխելը

Իրավական պահպանություն չունեցող աշխարհագրական նշումը կարող է անհատ արտադրողի կամ ընկերության կողմից որպես ապրանքային նշան գրանցվել այն նույն կամ նմանատիպ ապրանքների համար, որոնք նույնականացվում են աշխարհագրական նշմամբ: Դա հավանական է միջազգային մակարդակում՝ այն նշումների դեպքում, որոնք պահպանվում են մի իրավազորությունում, սակայն չեն պահպանվում մյուսներում: Այն իրավազորություններում, որտեղ աշխարհագրական նշումը չի պահպանվում, այն կարող է դիտվել որպես ապրանքային նշան գրանցելու համար հասանելի տարբերակիչ նշան: Գրանցման հայտ ներկայացնող առաջին անձը կստանա ապրանքային նշանը, ինչը կարող է նրան իրավունք տալ արգելելու նշման օգտագործումը բոլոր մյուսների կողմից, այդ թվում՝ այն արտադրողների, որոնք պատմականորեն այն օգտագործել են ծագման երկրում:

Աշխարհագրական նշումը համընդհանուր օգտագործման անվանման վերածվելու վտանգը սահմանափակելը

Երբ աշխարհագրական նշումն այլևս չի կապվում աշխարհագրական ծագմամբ բնորոշվող արտադրանքի հետ, այլ օգտագործվում է որպես այդ արտադրանքը նշանակող սովորական անվանում, համարվում է, որ այն դարձել է համընդհանուր օգտագործման (ջեներիկ) անվանում: Այդ դեպքում նշումը կարող է օգտագործվել ցանկացած անձի կողմից՝ արտադրանքի տեսակ նշելու համար, այլ ոչ թե հստակ աշխարհագրական ծագում և դրանով պայմանավորված հատուկ որակ կամ հատկանիշներ ունեցող արտադրանք նշելու համար: Այն այլևս չի կարող ծառայել որպես տարբերակիչ նշան կամ օգտագործվել արտադրանքի տարբերակման ռազմավարության մեջ: Աշխարհագրական նշման պահպանությունը և դրա նկատմամբ ձեռք բերված իրավունքի պաշտպանությունը նպաստում են այն համընդհանուր օգտագործման անվանման վերածվելու վտանգի նվազեցմանը:

Համընդհանուր օգտագործման անվանման վերածված աշխարհագրական նշման օրինակ է պանրի **Camembert** («Կամամբեր») անվանումը: Այժմ այդ անվանումը կարելի է օգտագործել աշխարհի ցանկացած վայրում պատրաստված՝ կամամբեր տեսակի ցանկացած պանրի համար:

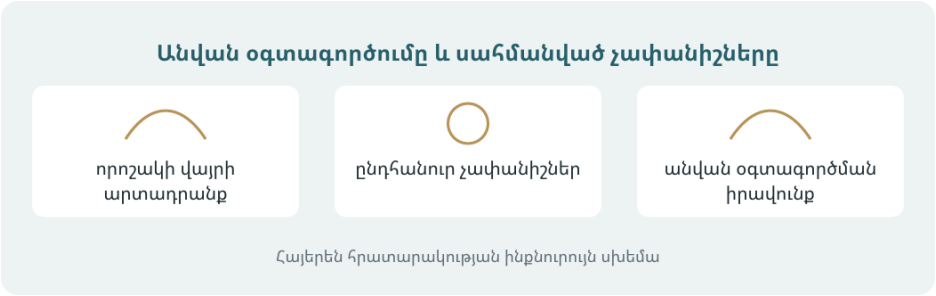
Իսկ **Camembert de Normandie** («Նորմանդիայի կամամբեր») անվանումը ֆրանսիական ծագման տեղանուն է միայն Նորմանդիայում արտադրված պանրի համար:

Ի՞նչ է թույլ տալիս պահպանվող աշխարհագրական նշումը: Ի՞նչ չի թույլ տալիս:

Աշխարհագրական նշման պահպանությունը սովորաբար ձեռք է բերվում այդ նշումը կազմող նշանի նկատմամբ իրավունք ստանալով: Այն կարող է լինել հատուկ աշխարհագրական նշումների համար նախատեսված իրավունք՝ հատուկ՝ sui generis իրավունք, որը կարող է կոչվել, օրինակ, պահպանվող աշխարհագրական նշում, ծագման անվանում կամ ծագման տեղանուն: Ձեռք բերվող իրավունքը կարող է նաև լինել կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշան:

Աշխարհագրական նշման նկատմամբ իրավունքն այն օգտագործելու իրավունք ունեցողներին հնարավորություն է տալիս արգելելու նշման օգտագործումն այն երրորդ անձի կողմից, որի արտադրանքը չի համապատասխանում կիրառելի չափորոշիչներին: Օրինակ՝ այն իրավազորություններում, որտեղ պահպանվում է Դարջիլինգ (Darjeeling) աշխարհագրական նշումը, Դարջիլինգի թեյ արտադրողները կարող են արգելել «Darjeeling» եզրույթի օգտագործումն այն թեյի համար, որը չի աճեցվել Դարջիլինգի թեյի տնկարկներում կամ չի արտադրվել Դարջիլինգ աշխարհագրական նշման գործելակարգով սահմանված չափորոշիչներին համապատասխան: Սակայն պահպանվող աշխարհագրական նշումն իրավատիրոջը հնարավորություն չի տալիս արգելելու այլ

անձի կողմից արտադրանքի պատրաստումը աշխարհագրական նշման չափորոշիչներում նկարագրված նույն եղանակներով:

Բնագրի պատկերներում ներկայացված են կակաոյի պտուղներ և ձիթապտուղներ:

Բնագրի լուսանկարների աղբյուրները՝ Getty Images / © Furchin; Getty Images / © cristianl:

Միջազգային իրավական շրջանակը

Արդյունաբերական սեփականության պահպանության մասին Փարիզյան կոնվենցիան (1883)

Փարիզյան կոնվենցիան առաջին բազմակողմ միջազգային պայմանագիրն էր, որը ներառում էր աշխարհագրական ծագման նշումներին վերաբերող դրույթներ: Կոնվենցիայի 1(2)-րդ հոդվածը «ծագման նշումները» և «ծագման տեղանունները» ճանաչում է որպես արդյունաբերական սեփականության օբյեկտներ: Փարիզյան կոնվենցիան ուղղակիորեն չի սահմանում այս եզրույթներից որևէ մեկը, սակայն պարունակում է ձևակերպումներ, որոնցից կարելի է բխեցնել ծագման նշման հետևյալ սահմանումը. «նշում, որը որևէ երկիր կամ դրանում գտնվող վայր մատնանշում է որպես արտադրանքի ծագման երկիր կամ վայր»:[3]

Ծագման նշումը տեղեկություն է տալիս արտադրանքի աշխարհագրական ծագման մասին, սակայն չի ենթադրում որևէ հատուկ որակ կամ հատկանիշ այն արտադրանքի համար, որի նկատմամբ այն օգտագործվում է: Ծագման նշումների օրինակներ են արտադրանքի վրա երկրի անվան հիշատակումը կամ այնպիսի

նշումները, ինչպիսիք են՝ «արտադրված է ...-ում», «...-ի արտադրանք»: Ծագման նշումը կարող է նաև կազմված լինել աշխարհագրական ծագման տարածքի հետ կապված խորհրդանիշներից կամ խորհրդանշական պատկերներից:

Փարիզյան կոնվենցիան սահմանում է, որ ապրանքների վրա ծագման կեղծ նշումների օգտագործման դեպքում տվյալ ապրանքները ենթակա են առգրավման ներմուծման պահին կամ, որպես վերջնական միջոց, դրանց նկատմամբ պետք է կիրառվեն ներմուծման երկրում հասանելի հայցերն ու իրավական պաշտպանության միջոցները: Այն նաև անդամ պետությունների համար պարտավորություն է սահմանում ապահովելու համապատասխան իրավական պաշտպանության միջոցներ՝ ծագման կեղծ նշումների օգտագործումը կանխելու նպատակով:

Փարիզյան կոնվենցիան իր անդամներից պահանջում է նաև ապահովել արդյունավետ պաշտպանություն անբարեխիղճ մրցակցությունից: Օրինակ՝ ապրանքի վրա ծագման նշման օգտագործումը, որը կարող է հանրությանը մոլորեցնել ապրանքի իրական աշխարհագրական ծագման հարցում, կարող է համարվել անբարեխիղճ մրցակցության գործողություն:

3. Baeumer, Ludwig, “Protection of Geographical Indications under WIPO Treaties and Questions Concerning the Relationship Between Those Treaties and the TRIPS Agreement,” in Symposium on the Protection of Geographical Indications in the Worldwide Context (held in Eger, Hungary, October 24/25, 1997), WIPO publication No. 760(E), Geneva, 1999:

Ապրանքների ծագման կեղծ կամ մոլորեցնող նշումների կանխման մասին Մադրիդյան համաձայնագիրը (1891)

Ապրանքների ծագման կեղծ կամ մոլորեցնող նշումների կանխման մասին Մադրիդյան համաձայնագիրը Փարիզյան կոնվենցիայով ծագման կեղծ նշումների դեմ նախատեսված պահպանությունը տարածում է նաև ծագման մոլորեցնող նշումների վրա: Մոլորեցնող են այն նշումները, որոնք, թեև բառացիորեն ճշմարիտ են, կարող են մոլորության մեջ գցել: Այդպիսի դեպք է, օրինակ, երբ երկու տարբեր երկրներում կան համանուն վայրեր, սակայն դրանցից միայն մեկն է հայտնի որոշակի ապրանքի արտադրությամբ: Եթե անվանումն օգտագործվի մյուս՝ համանուն վայրից ծագող ապրանքների վրա, ծագման նշումը կհամարվի մոլորեցնող, քանի որ հանրությունն, ամենայն հավանականությամբ, կհանգի այն համոզման, որ ապրանքն այլ վայրից է:

TRIPS համաձայնագիրը (1994)

TRIPS համաձայնագիրը՝ Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության (ԱՀԿ, WTO) համաձայնագրերից մեկը, կիրառելի է ԱՀԿ բոլոր անդամների նկատմամբ: Այն ներառում է աշխարհագրական նշումների պահպանությանը նվիրված բաժին (մաս II, բաժին 3):

TRIPS համաձայնագրի 3-րդ բաժինը սահմանում է աշխարհագրական նշումը և ԱՀԿ անդամների համար ընդհանուր պարտավորություն է նախատեսում ապահովելու պահպանություն աշխարհագրական նշման մոլորեցնող օգտագործումից, ինչպես նաև այնպիսի օգտագործումից, որն անբարեխիղճ մրցակցության գործողություն է: Այն նաև անդամներից պահանջում է մերժել կամ անվավեր ճանաչել այն ապրանքային նշանի գրանցումը, որը պարունակում է աշխարհագրական նշում կամ կազմված է դրանից՝ նշված տարածքից չծագող ապրանքների համար, եթե այդ ապրանքների նկատմամբ ապրանքային նշանի մեջ աշխարհագրական նշման օգտագործումը կարող է հանրությանը մոլորեցնել ծագման իրական վայրի հարցում:

Այդ ընդհանուր պարտավորությունից բացի, TRIPS համաձայնագրի 3-րդ բաժինը ԱՀԿ անդամներից պահանջում է ապահովել պահպանություն գինիների և սպիրտային խմիչքների աշխարհագրական նշումների ցանկացած օգտագործումից և այդ նշումները որպես ապրանքային նշաններ գրանցելուց, նույնիսկ եթե նման օգտագործումը կամ գրանցումը հանրությանը չի մոլորեցնում ապրանքների իրական ծագման հարցում:

Վերջապես, TRIPS համաձայնագիրը պարունակում է աշխարհագրական նշումների պահպանություն ապահովելու պարտավորության բացառություններ: Առաջին բացառությունը վերաբերում է միայն գինիների և սպիրտային խմիչքների աշխարհագրական նշումներին՝ ԱՀԿ այն անդամների համար, որոնց տարածքում այդ նշումները մի շարք տարիներ օգտագործվել են շարունակաբար և նմանատիպ եղանակով: Երկրորդ բացառությունը կիրառվում է, երբ ապրանքային նշանն ԱՀԿ անդամի տարածքում ձեռք է բերվել բարեխղճորեն՝ մինչև տվյալ անդամի նկատմամբ TRIPS համաձայնագրի կիրառման ամսաթիվը կամ մինչև աշխարհագրական նշման պահպանությունը դրա ծագման երկրում: Երրորդ բացառությունը կիրառվում է, երբ ԱՀԿ անդամը նշումը համարում է համապատասխան ապրանքների կամ ծառայությունների համար առօրյա լեզվում ընդունված սովորական եզրույթ (ընդհանուր անվանում):

Ինչպե՞ս է ձեռք բերվում աշխարհագրական նշման պահպանությունը:

Տարբեր երկրներում և տարածաշրջանային համակարգերում աշխարհագրական նշումները պահպանվում են ամենատարբեր մոտեցումներով՝ հաճախ դրանցից երկուսի կամ ավելիի համակցությամբ: Այդ մոտեցումները ձևավորվել են տարբեր իրավական ավանդույթներին համապատասխան և որոշակի պատմական ու տնտեսական պայմանների շրջանակում:

Աշխարհագրական նշումների պահպանության երեք հիմնական եղանակ կա՝ ա) այսպես կոչված հատուկ՝ sui generis համակարգեր, բ) կոլեկտիվ և հավաստագրային նշաններ, գ) գործարար գործունեության գործելակերպին վերաբերող եղանակներ, այդ թվում՝ արտադրանքի վարչական հաստատման համակարգեր: Այս մոտեցումները տարբերվում են այնպիսի կարևոր հարցերում, ինչպիսիք են պահպանության պայմաններն ու ծավալը: Միաժամանակ պահպանության եղանակներից երկուսը՝ հատուկ՝ sui generis համակարգերը և կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշանների համակարգերը, ունեն որոշ ընդհանրություններ. օրինակ՝ դրանք իրավունքներ են ստեղծում սահմանված չափորոշիչներին համապատասխանող անձանց կողմից համատեղ օգտագործման համար:

ա) Հատուկ՝ sui generis պահպանության համակարգեր

Որոշ իրավազորություններում աշխարհագրական նշումները կարող են պահպանվել բացառապես դրանց համար նախատեսված համակարգով՝ հատուկ՝ sui generis պահպանության համակարգով: Այդ համակարգերն աշխարհագրական նշումների նկատմամբ սահմանում են հատուկ՝ sui generis իրավունք, որը տարբերվում է ապրանքային նշանի նկատմամբ իրավունքից կամ մտավոր սեփականության ցանկացած այլ իրավունքից: Եվրոպական միությունում նման հատուկ պահպանության համակարգ գործում է գինիների և սպիրտային խմիչքների, գյուղատնտեսական արտադրանքի ու սննդամթերքի աշխարհագրական նշումների համար: Աշխարհի բազմաթիվ այլ իրավազորություններ, այդ թվում՝ Հնդկաստանը, Շվեյցարիան, Անդյան համայնքի երկրները և Մտավոր սեփականության աֆրիկյան կազմակերպությունը (OAPI), նույնպես ունեն հատուկ՝ sui generis պահպանության համակարգեր:

Աշխարհագրական նշումների նկատմամբ հատուկ՝ sui generis իրավունքները բնորոշելու համար օգտագործվող եզրույթները միատեսակ չեն: Տարբեր օրենսդրություններում գործածվում են այնպիսի եզրույթներ, ինչպիսիք են՝ ծագման տեղանուններ, հսկվող

ծագման տեղանուններ, պահպանվող ծագման անվանումներ, պահպանվող աշխարհագրական նշումներ կամ պարզապես աշխարհագրական նշումներ:

Ընդհանուր առմամբ, հատուկ՝ sui generis իրավունքի գրանցման հայտը պետք է ներառի այն աշխարհագրական տարածքի սահմանազատումը, որտեղ արտադրվում է աշխարհագրական նշմամբ նույնականացվող արտադրանքը, արտադրանքի բնութագրերի, որակի կամ համբավի նկարագրությունը և արտադրության այն չափորոշիչները, որոնց իրավունքն օգտագործողները պետք է համապատասխանեն: Որոշ իրավազորություններում անհրաժեշտ է հիմնավորել արտադրանքի բնութագրերի և աշխարհագրական տարածքի միջև կապը: Այս բոլոր տարրերը ներառվում են մի փաստաթղթում, որը երբեմն կոչվում է «արտադրանքի տեխնիկական հատկորոշումներ»:

Բացի այդ, հատուկ՝ sui generis պահպանության համակարգերը սովորաբար պահանջում են ստեղծել ստուգման ու հսկողության համակարգեր՝ ապահովելու համար, որ աշխարհագրական նշումն օգտագործողները համապատասխանեն արտադրության համաձայնեցված չափորոշիչներին:

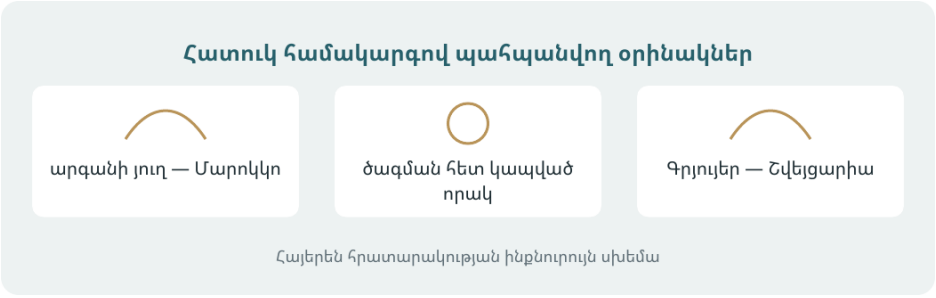
Հատուկ՝ sui generis իրավունքն առնվազն պահպանում է աշխարհագրական նշման ցանկացած այնպիսի օգտագործումից, որը սպառողներին կմոլորեցնի արտադրանքի իրական աշխարհագրական ծագման հարցում կամ կհանդիսանա անբարեխիղճ մրցակցության գործողություն: Գինիներ ու սպիրտային խմիչքներ նույնականացնող աշխարհագրական նշումները լրացուցիչ պահպանվում են իրավասություն կամ թույլտվություն չունեցող անձի կողմից ցանկացած օգտագործումից, նույնիսկ եթե դրա հետևանքով սպառողները չեն մոլորեցվում և անբարեխիղճ մրցակցության գործողություն տեղի չի ունենում: Հատուկ՝ sui generis համակարգ ունեցող որոշ իրավազորություններում նման «լրացուցիչ պահպանություն» տրամադրվում է նաև այլ տեսակի արտադրանք նույնականացնող աշխարհագրական նշումներին: Ավելին, որոշ հատուկ համակարգեր աշխարհագրական նշումները պահպանում են

թարգմանված ձևով օգտագործումից, նմանակումից կամ զուգորդում առաջացնող օգտագործումից:

Ծագման երկրում հատուկ՝ sui generis իրավունքով պահպանվող աշխարհագրական նշումների օրինակներ

Argan oil («Արգանի յուղ»)՝ Մարոկկոյում աճող արգանի ծառի պտուղների միջուկներից ստացվող յուղի համար:

Գրյույեր (Gruyère)՝ Շվեյցարիայի որոշակի տարածաշրջանից ծագող պանրի համար:

Բնագրում օրինակները ներկայացված են արգանի միջուկների ու յուղի և Գրյույեր պանրի լուսանկարներով:

Բնագրի լուսանկարների աղբյուրները՝ արգանի յուղ՝ Getty Images / © JuanamariGonzalez; Գրյույեր՝ © Interprofession du Gruyère:

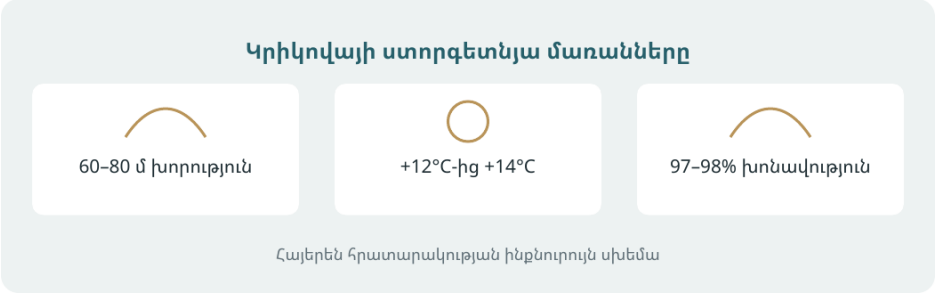
Cricova աշխարհագրական նշման պահպանությունը հատուկ օրենքով

Ընդունելով 18.07.2003 թ. թիվ 322-XV օրենքը՝ «Combinatul de Vinuri “Cricova” S.A.» համալիրը Մոլդովայի Հանրապետության ազգային մշակութային ժառանգության օբյեկտ հռչակելու մասին, խորհրդարանը գինու **Cricova** («Կրիկովա») աշխարհագրական նշման օգտագործման հատուկ ռեժիմ ստեղծեց:

Այս օրենքը Կրիկովան ճանաչում է երկրի մշակութային ժառանգության մաս և ազգային նշանակության լանդշաֆտային համալիր:

Կրիկովան հայտնի է իր եզակի ստորգետնյա լաբիրինթոսներով: Կրիկովայի գինու արտադրական կառույցների մեծ մասը գտնվում է գետնի տակ՝ 60-80 մետր խորության վրա՝ կազմելով պողոտաներով, փողոցներով ու լայն ճանապարհներով հսկայական ստորգետնյա գինեգործական քաղաք:

Այս լաբիրինթոսներն ապահովում են իսկապես եզակի, բարենպաստ միկրոկլիմա, որը գինիներին տալիս է իրենց բնորոշ հատկությունները: Ողջ տարվա ընթացքում այնտեղ բնականորեն հաստատուն ջերմաստիճանը մնում է +12°-ից +14°C, իսկ խոնավությունը՝ մոտ 97-98 տոկոս. սրանք ընտիր, նրբահամ գինիների ձևավորման ու հնեցման համար առավել նպաստավոր պայմաններն են: Խոնավ ու զով այս միջավայրը նպաստում է Կրիկովայի գինեգործական արտադրանքի ինքնատիպ բնույթի ձևավորմանը:

Բնագրում պատկերված են տակառներով ստորգետնյա գինու մառան և Cricova առևտրային պատկերանիշը՝ «NOMEN EST OMEN» գրությամբ:

Բնագրի լուսանկարի աղբյուրը՝ © Cricova:

բ) Կոլեկտիվ նշաններ և հավաստագրային նշաններ[4]

Որոշ երկրներ աշխարհագրական նշումները պահպանում են ապրանքային նշանների մասին օրենսդրությամբ, մասնավորապես՝ կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշանների միջոցով: Այդպես է, օրինակ, Ավստրալիայում, Կանադայում, Չինաստանում և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում:

Թե ինչ է հասկացվում կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշան (իսկ որոշ երկրներում՝ երաշխիքային նշան) ասելով, տարբերվում է երկրից երկիր: Սակայն այս տեսակների նշանների ընդհանուր առանձնահատկությունն այն է, որ դրանք կարող են օգտագործվել մեկից ավելի անձանց կողմից՝ պայմանով, որ օգտագործողները պահպանեն իրավատիրոջ սահմանած օգտագործման կանոնները կամ չափորոշիչները: Այդ կանոններով կամ չափորոշիչներով կարող է պահանջվել, որ նշանն օգտագործվի միայն որոշակի աշխարհագրական ծագում կամ հատուկ բնութագրեր ունեցող ապրանքների համար:

Որոշ իրավազորություններում կոլեկտիվ ու հավաստագրային նշանների հիմնական տարբերությունն այն է, որ առաջինները կարող են օգտագործվել միայն որևէ միավորման անդամների կողմից, մինչդեռ հավաստագրային նշանները կարող են օգտագործվել յուրաքանչյուրի կողմից, ով համապատասխանում է նշանի իրավատիրոջ սահմանած չափորոշիչներին: Իրավատերը, որը կարող է լինել մասնավոր կամ հանրային կազմակերպություն, հանդես է գալիս որպես հավաստագրող՝ ստուգելով նշանի օգտագործման համապատասխանությունը սահմանված չափորոշիչներին: Ընդհանուր առմամբ, հավաստագրային նշանի իրավատերն ինքը չի ունենում այդ նշանն օգտագործելու իրավունք:

Որպես կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշաններ գրանցված աշխարհագրական նշումների պահպանությունն ապահովվում է ապրանքային նշանների ընդհանուր օրենսդրությամբ: Այլ կերպ ասած՝ պահպանությունը տրամադրվում է այն դեպքերի դեմ, երբ երրորդ անձինք, առանց իրավատիրոջ համաձայնության, առևտրային գործունեության ընթացքում նույնական կամ նմանատիպ նշաններ են օգտագործում նույնական կամ նմանատիպ ապրանքների համար, և այդ օգտագործումը շփոթության հավանականություն է առաջացնում:[5]

4. Կոլեկտիվ ու հավաստագրային նշանների մասին լրացուցիչ տեղեկությունների համար տե՛ս WIPO/STrad/INF/6 փաստաթուղթը՝ www.wipo.int/export/sites/www/sct/en/meetings/pdf/wipo_strad_inf_6.pdf:

5. TRIPS համաձայնագրի 16-րդ հոդված: Տե՛ս ԱՀԿ IP/C/W/253/Rev.1 փաստաթուղթը:

Ծագման երկրում կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշաններով պահպանվող աշխարհագրական նշումների օրինակներ

Idaho potato («Այդահոյի կարտոֆիլ»)՝ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Այդահո նահանգում աճեցված կարտոֆիլի համար:

Puer («Պուեր»)՝ Չինաստանի Յուննան նահանգից ծագող մուգ թեյի համար:

Բնագրի Այդահոյի նշանի գրությունները՝ «Certified» («Հավաստագրված»), «Grown in Idaho» («Աճեցված է Այդահոյում»), «100% Idaho Potatoes» («100% Այդահոյի կարտոֆիլ»): Պուերի նշանի գրությունները՝ «普洱茶» («Պուեր թեյ») և «PUER»: Այս հրատարակությունում առևտրային նշանների տեղեկությունը ներկայացված է տեքստով:

գ) Գործարար գործունեության գործելակերպին վերաբերող օրենքներ[6]

Աշխարհագրական նշումները կարող են պահպանվել գործարար գործունեության գործելակերպին վերաբերող որոշ օրենքներով, օրինակ՝ անբարեխիղճ մրցակցության կանխման, սպառողների պաշտպանության կամ արտադրանքի մակնշման մասին օրենքներով:

Այս օրենքները աշխարհագրական նշման նկատմամբ արդյունաբերական սեփականության անհատական իրավունք չեն ստեղծում: Սակայն դրանք անուղղակիորեն պահպանում են աշխարհագրական նշումներն այնքանով, որքանով արգելում են որոշ գործողություններ, որոնք կարող են ներառել դրանց չթույլատրված օգտագործումը:

6. Տե՛ս ԱՀԿ IP/C/W/253/Rev.1 փաստաթուղթը:

Պահպանության տարբեր միջոցների համակցումը

Աշխարհագրական նշումների պահպանության եղանակները պարտադիր չէ, որ կիրառվեն որպես միմյանց բացառող տարբերակներ: Որոշ իրավազորություններում հնարավոր է համակցել պահպանության տարբեր միջոցներ: Այսպես՝ աշխարհագրական նշումը կարող է պահպանվել հատուկ՝ sui generis համակարգով, օրինակ՝ որպես ծագման տեղանուն, և միաժամանակ՝ որպես անհատական կամ կոլեկտիվ նշան: Նշանը կարող է օգտագործվել արտադրանքի պիտակը պահպանելու համար. պիտակը կարող է ներառել աշխարհագրական նշումն ու արտադրանքի վրա դրվող լրացուցիչ պատկերային տարր, որը սպառողներին ցույց է տալիս, որ արտադրանքը համապատասխանում է ծագման տեղանվան տեխնիկական հատկորոշումներին:

Parmigiano-Reggiano («Պարմիջանո Ռեջանո») անվանումը Իտալիայում ճանաչված է որպես ծագման տեղանուն, իսկ ԵՄ-ում գրանցված է որպես պահպանվող ծագման անվանում (PDO)՝ Իտալիայի Պարմա, Ռեջո Էմիլիա, Մանտուա, Մոդենա և Բոլոնիա նահանգներում տեխնիկական հատկորոշումների համաձայն արտադրվող պանրի համար:

Միաժամանակ Parmigiano-Reggiano անվանումը պահպանվում է կոլեկտիվ նշանով՝ պանրի կեղևի վրա ասեղնակետ գրության ձևով դրոշմվելու համար, երբ պանիրն իրացվում է նախապես փաթեթավորված տեսքով:

Բացի այդ, փաթեթավորման վրա օգտագործվում է Parmigiano-Reggiano անվանումը ներառող պիտակ: Այդ պիտակը նույնպես պահպանվում է որպես կոլեկտիվ նշան:

Rioja («Ռիոխա») անվանումն Իսպանիայում ճանաչված է որպես որակավորված ծագման տեղանուն, իսկ ԵՄ-ում գրանցված է որպես PDO՝ Իսպանիայի Ռիոխա տարածաշրջանում արտադրվող գինու համար: PDO-ն պահպանում է Rioja անվանումն ինքնին:

Ավելին, անվանումը չարաշահումներից առավել արդյունավետ պահպանելու նպատակով գրանցված են Rioja անվանումը ներառող երկու պատկերանիշներ: Դրանք պահպանվում են, համապատասխանաբար, կոլեկտիվ նշանով և անհատական նշանով:

Բնագրում բերված են Parmigiano-Reggiano-ի ասեղնակետ գրության նմուշն ու փաթեթավորման պիտակը, ինչպես նաև Rioja-ի պատկերանիշը՝ «Denominación de Origen Calificada» («Որակավորված ծագման տեղանուն») գրությամբ: Այս հրատարակությունում դրանց տեղեկությունը ներկայացված է տեքստով:

Աղբյուր՝ Madrid Monitor՝ www.wipo.int/madrid/monitor/en; Consorzio del Formaggio Parmigiano-Reggiano; Consejo Regulador de la Denominación de Origen Calificada Rioja:

Որքա՞ն ժամանակ է պահանջվում աշխարհագրական նշումը գրանցմամբ պահպանելու համար:

Հատուկ՝ sui generis իրավունքի կամ կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշանի գրանցմամբ աշխարհագրական նշման պահպանության ձեռքբերումն աշխարհագրական նշման համակարգի ստեղծման գործընթացի ընդամենը մեկ քայլն է: Գրանցման ընթացակարգն ինքնին՝ հայտից մինչև իրավունքի տրամադրում, կարող է տևել մի քանի ամիս կամ նույնիսկ տարի՝ կախված համապատասխան համակարգից և ճանապարհին ծագող գրանցման հնարավոր խոչընդոտներից:

Ի՞նչ հնարավոր խոչընդոտներ կան աշխարհագրական նշման պահպանության համար:

Աշխարհագրական նշման պահպանություն հայցելիս իրավական տեսանկյունից կարող են առաջանալ մի շարք խոչընդոտներ, այդ թվում՝ ստորև ներկայացվածները:

i) Հակասություն ավելի վաղ նշանի հետ

Որոշակի տարածքում աշխարհագրական նշման պահպանությունը կարող է մերժվել, եթե այդ տարածքի իրավասու մարմինը գտնի, որ աշխարհագրական նշումը նույնական կամ նման է ավելի վաղ բարեխղճորեն հայտարկված, գրանցված կամ օգտագործմամբ ձեռք բերված ապրանքային նշանի, և աշխարհագրական նշման օգտագործումը կառաջացնի այդ ապրանքային նշանի հետ շփոթության հավանականություն:

ii) Համընդհանուր օգտագործման բնույթ

Աշխարհագրական նշման պահպանությունը կարող է մերժվել, եթե իրավասու մարմինը գտնի, որ նշանն այն արտադրանքի կամ ծառայության տեսակի սովորական անվանումն է, որի նկատմամբ այն կիրառվում է:

iii) Համանուն աշխարհագրական նշումներ

Համանուն աշխարհագրական նշումներն այն նշումներն են, որոնք գրվում կամ արտասանվում են նույն կերպ, սակայն նույնականացնում են տարբեր վայրերից, սովորաբար՝ տարբեր երկրներից ծագող արտադրանք: Սկզբունքորեն այս նշումները պետք է համագոյակցեն, սակայն այդ համագոյակցությունը կարող է ենթարկվել որոշակի պայմանների: Օրինակ՝ սպառողների մոլորեցումը կանխելու համար կարող է պահանջվել, որ դրանք օգտագործվեն արտադրանքի ծագման մասին լրացուցիչ տեղեկության հետ միասին:

Աշխարհագրական նշման պահպանությունը կարող է մերժվել, եթե մեկ այլ համանուն նշման առկայության պատճառով դրա օգտագործումը կարող է սպառողներին մոլորեցնել արտադրանքի իրական ծագման հարցում:

iv) Նշումը բույսի սորտի կամ կենդանու ցեղատեսակի անվանում է

Որոշ իրավազորություններում աշխարհագրական նշման պահպանությունը կարող է մերժվել, եթե այն հակասում է բույսի սորտի կամ կենդանու ցեղատեսակի անվանմանը և դրա հետևանքով կարող է սպառողին մոլորեցնել արտադրանքի իրական ծագման հարցում:

Աշխարհագրական նշումների պահպանությունն արտասահմանում

Ինչո՞ւ պահպանել աշխարհագրական նշումն արտասահմանում

Մտավոր սեփականության իրավունքների նկատմամբ գործում է «տարածքայինության սկզբունքը»: Որոշակի իրավազորության ներքո ձեռք բերված իրավունքի գործողությունը սահմանափակվում է այդ իրավազորության տարածքով: Այսպիսով, երբ աշխարհագրական նշման նկատմամբ իրավունք է ձեռք բերվում մեկ իրավազորության ներքո, այն պահպանվում է այնտեղ, բայց ոչ արտասահմանում: Այլ իրավազորությունների ներքո աշխարհագրական նշումը ենթարկվում է այն վտանգներին, որոնք սովորաբար առաջանում են պահպանության բացակայության դեպքում: Հետևաբար, առաջնային կարևորություն ունի պահպանության ապահովումը յուրաքանչյուր շուկայում, որտեղ վաճառվում է աշխարհագրական նշում կրող արտադրանքը: Արտասահմանում աշխարհագրական նշման պահպանությունն ապահովելու համար կարող է պահանջվել այն նախ պահպանել ծագման երկրում:

Ինչպե՞ս են աշխարհագրական նշումները պահպանվում արտասահմանում

Արտասահմանում աշխարհագրական նշման պահպանությունն ապահովելու չորս հիմնական ուղի կա՝

- պահպանություն ստանալ անմիջապես համապատասխան իրավազորության ներքո,

- օգտվել Ծագման տեղանունների պահպանության և դրանց միջազգային գրանցման մասին Լիսաբոնի համաձայնագրից,
- օգտվել Նշանների միջազգային գրանցման Մադրիդյան համակարգից, որի դեպքում համապատասխան աշխարհագրական նշումը ծագման երկրում պահպանվում է որպես կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշան,
- կնքել երկկողմ համաձայնագրեր պետությունների կամ առևտրային գործընկերների միջև:

Երկկողմ համաձայնագրեր

Երկու պետություն կամ երկու առևտրային գործընկեր, սովորաբար՝ մաքսային տարածքներ, կարող են երկկողմ համաձայնագրով պայմանավորվել փոխադարձաբար պահպանել միմյանց աշխարհագրական նշումները: Այդ համաձայնագրերը կարող են լինել առանձին պայմանագրեր կամ ավելի լայն առևտրային համաձայնագրի մաս: Նման համաձայնագրերի բազմաթիվ օրինակներ կան, հատկապես գինու և սպիրտային խմիչքների ոլորտում: Դրանցից մի քանիսը կնքվել են դեռևս քսաներորդ դարի կեսերին, սակայն դրանք շարունակում են աշխարհագրական նշումների պահպանության տարածված միջոց լինել: Այդ մասին է վկայում վերջին տարիներին բանակցված համաձայնագրերի քանակը, ընդ որում՝ դրանք չեն սահմանափակվում գինով և սպիրտային խմիչքներով:

Darjeeling բառի և պատկերանշանի պահպանության ձևերն աշխարհի տարբեր երկրներում

Հայերեն հրատարակության ձևավորման նշում. բնագրի DARJEELING բառային նշանն ու պատկերանշանը այստեղ ներկայացված են իրենց անվանումներով: Գրանցումների մասին ամբողջ տեղեկությունը պահպանված է ստորև. պատկերանշանը չի վերարտադրվել:

Իրավազորություն	Գրանցման բնույթն ու առարկան
Հնդկաստան	• DARJEELING պատկերանշանի հեղինակային իրավունքի գրանցում՝ A-67292/2004 • DARJEELING պատկերանշանի հավաստագրային նշան՝ 532240 • DARJEELING բառի հավաստագրային նշան՝ 831599 • DARJEELING բառը՝ որպես աշխարհագրական նշում, թիվ 1 • DARJEELING պատկերանշանը՝ որպես աշխարհագրական նշում, թիվ 2
Ավստրալիա	• DARJEELING պատկերանշանի հավաստագրային նշան՝ 998593 • DARJEELING բառի հավաստագրային նշան՝ 998592
Եվրոպական միություն	• DARJEELING բառի Համայնքի կոլեկտիվ նշան՝ 004325718 • DARJEELING պատկերանշանի Համայնքի կոլեկտիվ նշան՝ 008674327 • DARJEELING բառի պահպանվող աշխարհագրական նշում (PGI)՝ թիվ 510/06 կանոնակարգի և Հանձնաժողովի 2011 թվականի հոկտեմբերի 20-ի թիվ 1050/2011 (ԵՄ) կիրարկող կանոնակարգի համաձայն
Ճապոնիա	• DARJEELING պատկերանշանի ապրանքային նշան՝ 2153713
Թայվան	• DARJEELING բառի հավաստագրային նշան՝ 01327971 (Չինաստանի նահանգ) • DARJEELING պատկերանշանի հավաստագրային նշան՝ 01327972
Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ	• DARJEELING պատկերանշանի հավաստագրային նշան՝ 1632726 • DARJEELING բառի հավաստագրային նշան՝ 2685923

Իրավազորություն	Գրանցման բնույթն ու առարկան
Կանադա	• DARJEELING պատկերանշանի պաշտոնական նշան՝ 0903697
Միջազգային գրանցում (Մադրիդյան համակարգ)	• DARJEELING պատկերանշանի կոլեկտիվ նշան՝ 528696՝ Ավստրիայի, Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, Իտալիայի, Չեռնոգորիայի, Պորտուգալիայի, Սերբիայի, Իսպանիայի և Շվեյցարիայի համար

Ծանոթագրություն. տեղեկությունները վավեր են 2021 թվականի մայիսի դրությամբ:

Անմիջական պահպանություն

Աշխարհագրական նշումների պահպանության տարբերակներից մեկը համապատասխան իրավազորության ներքո անմիջապես պահպանություն ստանալն է: Ինչպես արդեն բացատրվել է, տարբեր իրավազորությունների ներքո աշխարհագրական նշումները պահպանվում են բազմազան մոտեցումներով, հաճախ՝ երկու կամ ավելի եղանակների համակցությամբ: Տարբեր իրավազորությունների ներքո սովորաբար հասանելի են պահպանության հետևյալ ձևերը՝ անբարեխիղճ մրցակցության դեմ օրենքներով պահպանություն և պահպանություն՝ որպես հատուկ (sui generis) իրավունք, կոլեկտիվ նշան կամ հավաստագրային նշան: Իրավատերերը կարող են օգտվել իրենց հետաքրքրող իրավազորության ներքո հասանելի միջոցներից, իսկ երբ առկա է պահպանության մեկից ավելի ձև, պետք է որոշեն, թե դրանցից որն է լավագույնս համապատասխանում իրենց կարիքներին:

Օրինակ՝ Ավստրալիայում, Չինաստանում կամ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում աշխարհագրական նշումը պահպանելու համար կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշանի գրանցման հայտը կարելի է ներկայացնել անմիջապես համապատասխան ապրանքային նշանների գրասենյակ: Նրանք, ովքեր ԵՄ-ում պահպանություն են հայցում գյուղատնտեսական կամ սննդամթերքի աշխարհագրական

նշումների համար, կարող են դիմել պահպանվող աշխարհագրական նշման (PGI) կամ պահպանվող ծագման տեղանվան (PDO) գրանցման համար: Հնարավոր է նաև կոլեկտիվ նշանի գրանցման հայտ ներկայացնել Եվրոպական միության մտավոր սեփականության գրասենյակ (EUIPO):

Լիսաբոնի համաձայնագիր

Լիսաբոնի համաձայնագիրը կնքվել է միջազգային մակարդակում ծագման տեղանունների պահպանությունը դյուրացնելու նպատակով: Այն հնարավորություն է տալիս անդամ պետություններից մեկի ծագման տեղանվան համար պահպանություն ստանալ մյուս բոլոր անդամների տարածքներում՝ մեկ գրանցմամբ, որը կոչվում է «միջազգային գրանցում»:

Լիսաբոնի համակարգը

Սահմանված աշխարհագրական տարածքից ծագող բնորոշ արտադրանքների նույնացուցիչների միջազգային պահպանություն:

> Բնագրում այստեղ զետեղված «The Lisbon System» գրքույկի շապիկը փոխարինված է դրա վերնագրի և ենթավերնագրի այս տեքստային ներկայացմամբ: Շապիկի լուսանկարն ու ՄՍՀԿ պատկերանշանը չեն վերարտադրվել:

Միջազգային գրանցման հայտի առարկա կարող է լինել միայն ծագման երկրում ճանաչված և պահպանվող ծագման տեղանունը: Ծագման երկիրը սահմանվում է որպես «այն երկիրը, որի անունը, կամ այն երկիրը, որտեղ գտնվում է այն տարածաշրջանը կամ տեղանքը, որի անունը կազմում է ծագման տեղանունը, որն արտադրանքին տվել է իր համբավը»:

Միջազգային գրանցման հայտերը ՄՍՀԿ պետք է ներկայացնի ծագման երկրի իրավասու մարմինը: Անհատ հայտատուները չեն կարող հայտեր ներկայացնել ՄՍՀԿ, նույնիսկ եթե իրավունք ունեն օգտագործելու համապատասխան ծագման տեղանունը:

ՄՍՀԿ-ն ստացված յուրաքանչյուր հայտի մասին ծանուցում է Լիսաբոնի համաձայնագրի մյուս մասնակից պետություններին: Ցանկացած անդամ պետություն մեկ տարվա ընթացքում կարող է հայտարարել, որ չի կարող պահպանություն տրամադրել իրեն ծանուցված ծագման տեղանվանը: Համաձայնագիրը չի սահմանում այն հիմքերը, որոնցով միջազգային գրանցման մասին ծանուցումը կարող է մերժվել, այլ անդամ պետություններին է թողնում որոշել, թե ինչ հիմքերով չեն կարող իրենց տարածքում պահպանություն տրամադրել տվյալ միջազգային գրանցմանը:

Եթե անդամ պետությունը գրանցման մասին ծանուցումն ստանալուց հետո մեկ տարվա ընթացքում մերժման մասին հայտարարություն չի ուղարկում ՄՍՀԿ, ծագման տեղանվան պահպանությունն այդ երկրում ուժի մեջ է մտնում միջազգային գրանցման օրվանից: Սակայն անդամ պետությունը կարող է հայտարարել, որ այդ երկրում պահպանությունն ապահովվում է մեկ այլ ամսաթվից, որը չի կարող ավելի ուշ լինել, քան մերժման մեկամյա ժամկետի ավարտը:

Լիսաբոնի համաձայնագրով գրանցված ծագման տեղանունները պահպանվում են անվանման ցանկացած ապօրինի յուրացումից կամ նմանակումից, նույնիսկ եթե նշվում է արտադրանքի իրական ծագումը, կամ անվանումն օգտագործվում է թարգմանված ձևով կամ այնպիսի բառերի ուղեկցությամբ, ինչպիսիք են՝ «տեսակ», «տիպ», «նմուշ», «նմանակում» և նման այլ բառեր:

Միջազգային գրանցում ստանալուց հետո ծագման տեղանունը պահպանվում է առանց ժամանակային սահմանափակման, այսինքն՝ առանց գրանցման ժամկետը երկարաձգելու անհրաժեշտության: Անդամ պետությունում պահպանություն ստացած անվանումը չի կարող այդ պետությունում համարվել համընդհանուր օգտագործման (ջեներիկ) անվանում այնքան ժամանակ, քանի դեռ ծագման երկրում պահպանվում է որպես ծագման տեղանուն:

2013 թվականի հոկտեմբերին ՄՍՀԿ գլխավոր ասամբլեան որոշեց գումարել Լիսաբոնի համաձայնագրի նոր ակտի ընդունման

դիվանագիտական խորհրդաժողով, որը Լիսաբոնի համակարգն ավելի գրավիչ կդարձներ պետությունների և օգտվողների համար՝ միաժամանակ պահպանելով դրա սկզբունքներն ու նպատակները: Դիվանագիտական խորհրդաժողովը տեղի ունեցավ Ժնևում՝ 2015 թվականի մայիսի 11-ից 21-ը, իսկ Ծագման տեղանունների և աշխարհագրական նշումների մասին Լիսաբոնի համաձայնագրի Ժնևյան ակտն ընդունվեց 2015 թվականի մայիսի 20-ին: Մասնավորապես, Ժնևյան ակտը թույլ է տալիս միջազգային գրանցում ստանալ ոչ միայն ծագման տեղանունների, այլև աշխարհագրական նշումների համար: Ավելին՝ այն որոշ միջկառավարական կազմակերպությունների թույլ է տալիս միանալ Լիսաբոնի համաձայնագրին և նախատեսում է ճկուն մեխանիզմներ՝ Լիսաբոնի համակարգն ավելի գրավիչ դարձնելու համար: Ժնևյան ակտն ուժի մեջ է մտել 2020 թվականի փետրվարի 26-ին:

Մադրիդյան համակարգ

Աշխարհագրական նշումները կարող են մի քանի երկրներում պահպանվել որպես կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշաններ՝ Նշանների միջազգային գրանցման մասին Մադրիդյան համաձայնագրի, որը կնքվել է 1891 թվականին, և Մադրիդյան համաձայնագրին առնչվող արձանագրության միջոցով, որն ընդունվել է 1989 թվականին: Այս երկու պայմանագրերը կազմում են Մադրիդյան համակարգը և կառավարվում են ՄՍՀԿ-ի կողմից:

Մադրիդյան համակարգից կարող է օգտվել ցանկացած անձ, որը Պայմանավորվող կողմի՝ համաձայնագրի և (կամ) արձանագրության մասնակից երկրի կամ կազմակերպության հետ կապ ունի իրական և գործող առևտրային կամ արդյունաբերական հաստատության, բնակության վայրի կամ քաղաքացիության միջոցով: Այն հնարավորություն է տալիս մի քանի երկրում պահպանել նշանը, այդ թվում՝ կոլեկտիվ, հավաստագրային կամ երաշխիքային նշանը՝ մեկ հայտ (միջազգային հայտ) ներկայացնելով անմիջապես հայտատուի ազգային կամ տարածաշրջանային ապրանքային նշանների

գրասենյակ (ծագման գրասենյակ) և ստանալով մեկ գրանցում (միջազգային գրանցում):

Նշանը կարող է միջազգային գրանցման առարկա լինել միայն այն դեպքում, եթե այն արդեն գրանցված է, կամ դրա գրանցման հայտը ներկայացված է այն Պայմանավորվող կողմի ապրանքային նշանների գրասենյակ, որի հետ հայտատուն ունի համակարգից օգտվելու համար անհրաժեշտ «կապը»:

Հայտատուն միջազգային հայտում նշում է այն Պայմանավորվող կողմերին, որոնց տարածքներում պահպանություն է հայցում: ՄՍՀԿ-ն նշանը հաղորդում է նշված Պայմանավորվող կողմերի գրասենյակներին, որոնք այն փորձաքննում են ճիշտ այնպես, ինչպես ազգային հայտ ներկայացված լինելու դեպքում: Եթե փորձաքննությամբ ի հայտ են գալիս մերժման հիմքեր, կամ երրորդ անձը ներկայացնում է առարկություն, նշված Պայմանավորվող կողմի գրասենյակը կարող է սահմանված ժամկետում հայտարարել, որ իր տարածքում պահպանություն չի կարող տրամադրվել: Եթե գրասենյակը մերժում չի կայացնում, կամ մերժումը հետագայում հետ է վերցվում, Մադրիդյան համակարգով նշանի համար ստացված միջազգային գրանցումը համապատասխան Պայմանավորվող կողմի տարածքում ունենում է նույն ուժը, ինչ ազգային գրանցումը:

Միջազգային գրանցումն ի սկզբանե վավեր է 10 տարի, և դրա գործողության ժամկետը կարող է անսահմանափակ անգամ երկարաձգվել՝ յուրաքանչյուր անգամ 10 տարով:

Մադրիդյան համակարգով պահպանվող նշանների միջազգային գրանցումները կարելի է որոնել «Madrid Monitor» շտեմարանում, որը հասանելի է ՄՍՀԿ կայքում՝ www.wipo.int/madrid/monitor/en:

Հետևյալ աշխարհագրական նշումները Մադրիդյան համակարգում պահպանվում են որպես կոլեկտիվ կամ հավաստագրային նշաններ

Բարոլո (Barolo)

Միջազգային գրանցում թիվ 1022062՝ 33-րդ դասում, գինու համար:

Նապա հովիտ (Napa Valley)

Միջազգային գրանցում թիվ 1085952՝ 33-րդ դասում, գինու համար:

Պուեր (PUER)

Միջազգային գրանցում թիվ 959458՝ 30-րդ դասում, թեյի համար:

> Հայերեն հրատարակության ձևավորման նշում. բնագրում Պուերի օրինակն արտահայտված է թեյի պատկերանշանով՝ «PUER» և չինարեն «Պուեր թեյ» գրառումներով: Այստեղ դրա անվանումը ներկայացված է սովորական տեքստով. պատկերանշանը չի վերարտադրվել:

Լյուբեկի մարցիպան (Lübecker Marzipan)

Միջազգային գրանցում թիվ 493902՝ 30-րդ դասում, մարցիպանի համար:

Աղբյուր՝ Madrid Monitor՝ www.wipo.int/madrid/monitor/en:

Եզրակացություն

Թեև աշխարհագրական նշումները մտավոր սեփականության հնագույն ձևերից են, դրանք միայն վերջերս են համընդհանուր հետաքրքրության առարկա դարձել: Շատ երկրներում աշխարհագրական նշումների նկատմամբ այս ուշադրությունը խթանվեց TRIPS համաձայնագրով ստանձնած պարտավորությունները կատարելու անհրաժեշտությամբ: Երկրները շուտով գիտակցեցին, որ մտավոր սեփականության այս ձևը հնարավոր արժեք է պարունակում: Աշխարհագրական նշումների՝ որոշակի տարածքի հետ անքակտելի կապը նշանակում է, որ դրանք կարող են արդյունավետ գործիքներ լինել տեղական հիմքի վրա զարգացումը խթանելու համար: Ավանդույթների հետ դրանց սերտ կապը հուշում է, որ դրանք կարող են դրական ազդեցություն ունենալ ավանդական մշակութային արտահայտությունների և ավանդական գիտելիքների պահպանման վրա: Աշխարհագրական նշումների բազմագործառույթ բնույթի աճող ճանաչմանը զուգընթաց խնդիր է լինելու մշակել և իրագործել աշխարհագրական նշման այնպիսի ամբողջական համակարգ, որը կարող է կայուն զարգացման հիմք դառնալ:

Այս գրքույկում ներկայացված են աշխարհագրական նշումների համակարգերի ձևավորմանն առնչվող քաղաքականության որոշ նկատառումներ, ինչպես նաև դրանց հաջողությանը նպաստող որոշ գործոններ ու պայմաններ: Այնուհետև ուշադրությունը կենտրոնացվում է այդ պայմաններից մեկի՝ աշխարհագրական նշումների՝ որպես մտավոր սեփականության իրավունքի պահպանության վրա: Ակնհայտ է, որ աշխարհագրական նշումների իրավական պահպանությունը չպետք է ինքնանպատակ լինի, և որ այն աշխարհագրական նշման հաջողության միակ նախապայմանը չէ: Սակայն ակնհայտ է նաև, որ աշխարհագրական նշումների՝ որպես մտավոր սեփականության ոչ պատշաճ պահպանությունը

կարող է ի դերև հանել նույնիսկ աշխարհագրական նշման ամենահավասարակշռված և զարգացմանն ուղղված համակարգը:

Գրքույկը ներկայացնում է չպահպանվող աշխարհագրական նշումներին սպառնացող ներկայիս որոշ վտանգներ և ամփոփում ազգային ու միջազգային մակարդակներում հասանելի պահպանության ձևերը:

Լրացուցիչ ընթերցանություն

Այս գրքույկի համար օգտագործվել են ՄՍՀԿ գործունեության շրջանակում պատրաստված բազմաթիվ փաստաթղթեր, ուսումնասիրություններ և այլ նյութեր: Ստորև ներկայացված են օգտագործված նյութերից մի քանիսը:

Baeumer, Ludwig, «Աշխարհագրական նշումների պահպանությունը ՄՍՀԿ պայմանագրերով և այդ պայմանագրերի ու TRIPS համաձայնագրի փոխհարաբերության հարցերը» (“Protection of Geographical Indications under WIPO Treaties and Questions Concerning the Relationship Between Those Treaties and the TRIPS Agreement”), ժողովածուում՝ Symposium on the Protection of Geographical Indications in the Worldwide Context (խորհրդաժողովը՝ Էգեր, Հունգարիա, 1997 թվականի հոկտեմբերի 24–25), ՄՍՀԿ հրատարակություն թիվ 760(E), Ժնև, 1999:

Bramley, Cerkia, Estelle Biénabe, and Johann Kirsten, «Աշխարհագրական նշումների տնտեսագիտությունը. դեպի զարգացող երկրներում աշխարհագրական նշումների հետազոտության հայեցակարգային շրջանակ» (“The Economics of Geographical Indications: Towards a Conceptual Framework for Geographical Indication Research in Developing Countries”), ժողովածուում՝ The Economics of Intellectual Property, ՄՍՀԿ, 2009:

Giovannucci, Daniele et al., Guide to Geographical Indications, Linking Products and their Origins («Աշխարհագրական նշումների ուղեցույց. արտադրանքների և դրանց ծագման կապը»), Միջազգային առևտրի կենտրոն (ITC), Ժնև, 2009:

Rangnekar, Dwijen, The Socio-Economics of Geographical Indications: A Review of Empirical Evidence from Europe («Աշխարհագրական նշումների սոցիալ-տնտեսական կողմերը. Եվրոպայի էմպիրիկ տվյալների ակնարկ»), UNCTAD-ICTSD Project on IPTs and Sustainable Development Series, քննարկման փաստաթուղթ թիվ 8, 2004:

Vandecandelaere, Emilie et al., Linking People, Places and Products («Մարդկանց, վայրերի և արտադրանքների կապը»), համատեղ հրատարակիչներ՝ ՄԱԿ-ի Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպություն (FAO) և SINER-GI, FAO, 2009:

Միավորված ազգերի արդյունաբերական զարգացման կազմակերպություն (UNIDO), Adding Value to Traditional Products of Regional Origin: A Guide to Creating a Quality Consortium («Տարածաշրջանային ծագմամբ ավանդական

արտադրանքներին հավելյալ արժեք հաղորդելը. որակի կոնսորցիում ստեղծելու ուղեցույց»), Վիեննա, 2010:

Առևտրի համաշխարհային կազմակերպություն (WTO), «TRIPS համաձայնագրի՝ աշխարհագրական նշումներին վերաբերող բաժնի դրույթների կիրառության վերանայում՝ 24.2 հոդվածի համաձայն» (“Review under Article 24.2 of the Application of the Provisions of the Section of the TRIPS Agreement on Geographical Indications”), ԱՀԿ փաստաթուղթ IP/C/W/253/Rev.1, 2003:

ՄՍՀԿ փաստաթղթեր և հրատարակություններ

SCT/3/6. «Աշխարհագրական նշումներ» (Geographical Indications):

SCT/5/3. «Հակասություններ ապրանքային նշանների և աշխարհագրական նշումների միջև, հակասություններ համանուն աշխարհագրական նշումների միջև» (Conflicts between Trademarks and GIs, Conflicts between Homonymous GIs):

SCT/8/4. «Աշխարհագրական նշումներ. պատմական նախապատմություն, իրավունքի բնույթը, պահպանության գործող համակարգերը, այլ երկրներում պահպանություն ստանալը» (Geographical Indications, Historic Background, Nature of the Right, Existing Systems of Protection, Obtaining Protection in Other Countries):

SCT/9/4. «Աշխարհագրական նշումների սահմանումը» (The Definition of Geographical Indications):

SCT/9/5. «Աշխարհագրական նշումները և տարածքայինության սկզբունքը» (Geographical Indications and the Territoriality Principle):

SCT/10/4. «Աշխարհագրական նշումներ» (Geographical Indications):

WIPO/STrad/INF/6. «Հավաստագրային և կոլեկտիվ նշանների գրանցմանն առնչվող տեխնիկական ու ընթացակարգային կողմերը» (Technical and Procedural Aspects Relating to the Registration of Certification and Collective Marks):

The Lisbon System («Լիսաբոնի համակարգը»), ՄՍՀԿ հրատարակություն թիվ 942:

Intellectual Property and Genetic Resources, Traditional Knowledge and Traditional Cultural Expressions («Մտավոր սեփականությունը և գենետիկական ռեսուրսները, ավանդական գիտելիքներն ու ավանդական մշակութային արտահայտությունները»), ՄՍՀԿ հրատարակություն թիվ 933:

Geneva Act of the Lisbon Agreement on Appellations of Origin and Geographical Indications and Regulations Under the Geneva Act of the Lisbon Agreement of May 20, 2015 («Ծագման տեղանունների և աշխարհագրական նշումների մասին Լիսաբոնի համաձայնագրի Ժնևյան ակտը և Լիսաբոնի համաձայնագրի 2015 թվականի մայիսի 20-ի Ժնևյան ակտին կից կանոնակարգը»), ՄՄՀԿ հրատարակություն թիվ 239:

Treaties relating to the Madrid System Concerning the International Registration of Marks («Նշանների միջազգային գրանցման Մադրիդյան համակարգին առնչվող պայմանագրեր»), ՄՄՀԿ հրատարակություն թիվ 204:

Բնագրի հրատարակչական տվյալները

Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն
World Intellectual Property Organization
34, chemin des Colombettes
P.O. Box 18
CH-1211 Geneva 20
Շվեյցարիա

Հեռախոս՝ +41 22 338 91 11
Ֆաքս՝ +41 22 733 54 28

ՄՍՀԿ արտաքին գրասենյակների կոնտակտային տվյալների համար՝
www.wipo.int/about-wipo/en/offices:

© WIPO, 2021
Վերահրատարակված՝ վերանայումներով, 2021
Առաջին հրատարակություն՝ 2012

«Հեղինակության նշում 4.0» (Attribution 4.0, CC BY 4.0): Creative Commons արտոնագիրը չի տարածվում այս հրատարակության մեջ ներառված՝ ՄՍՀԿ-ին չպատկանող բովանդակության վրա: Արտոնագիր՝
https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/:

Բնագրի շապիկի լուսանկարների աղբյուրները՝ թեյի տնկարկ՝ Getty Images / © hadynyah, սուրճի հատիկներ՝ Unsplash / © Phil Desforges, Գրյույեր պանիր՝ © Interprofession du Gruyère: Այս լուսանկարները հայերեն հրատարակության շապիկին չեն օգտագործվել:

ՄՍՀԿ հրատարակություն թիվ 952E/2021
ISBN 978-92-805-3283-8